

แบบเรียน

ของ

กระทรวงศึกษาธิการ

พระราชบัณฑิต

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒๒

คำนำ

โดยเหตุที่นักเรียนชั้นเตรียมอุดมศึกษา จำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีไทยทั่ว ๆ ไป ประกอบกับหลักสูตรของโรงเรียนได้กำหนดวิชาชั้นหลักชั้นไว้ด้วย กระทรวงศึกษาธิการจึงพิจารณาเห็นว่า พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีคุณค่าทางวรรณคดีเป็นอันมาก เป็นการสมควรที่จะคัดลอกบางตอนมารวบรวมขึ้นเป็นเล่ม สำหรับให้นักเรียนศึกษาเพื่อได้เรียนรู้รสไพเราะของวรรณคดีประเภทต่าง ๆ กัน

ในการเรียงลำดับเรื่อง ได้ลำดับคำประพันธ์ ประเภทคำฉันท์ไว้ต้นเล่ม แต่ในการสอน ผู้สอนจะสอนคำประพันธ์ประเภทใดก่อนก็ได้ สุดแต่ความสะดวก

อนึ่ง ตัวสะกดการันต์ในพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ ที่ได้คัดลอกมานี้ มีบางคำต่างกับที่ใช้ในปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นเพราะทรงมีหลักเกณฑ์การใช้ของพระองค์เอง อันเป็นอักขระของวรรณคดีแบบหนึ่ง.

กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

มงคลสูตรคำฉันท์

บุ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส
ตนฺมมงคลสูตร.

- (๑) ยญฺจ หฺวาทส วสุธานี จินฺตยิสฺส สเทวกา
(๑) สิบสองฉนํเหล่า นรอกสุเทวา
รวมกันและทริหา สิริมังคะลาไค
- (๒) จิรสุตํ จินฺตยนฺตปิ นว ชานีสฺส มงฺคลํ
จกฺกวาพสฺสสฺสทสฺส ทสฺส เยน ตตฺตกํ
กาลํ โกลาหลํ ชาตํ ยาว พุรหมนฺเนสนา
- (๓) เทวามนฺยํทว พหุพฺประเทศโน
หฺมณฺจกรวพฺโต คารหฺตฺนจรงฺกาล
แลวยงฺขรมงฺ — ละครดมฺมโนมาลยํ
ทวฺยกาลลวงนํ บมฺปิโตปฺระสงฺคฺสม
- ไคเกกขงฺ โกลา — หาระยงฺมโหคม
กอนฺถง ฌ ชนฺพรหม ฐลฺลิตฺตเทอนโป
- (๓) ยํ โลกนาโถ เทเสสิ
(๓) ชงฺคฺโลกนํถเทคฺนํ วมงฺคะลาไค

- (๔) สัพพปาปวินาสนิ
 (๔) ยังป่าประพวงให้ ทษะเลื้อมวินาศมล
 (๕) ยี่ สุตฺวา สัพพทุกฺเขหิ มุจฺจนฺตาสงฺฆิยา นรา
 (๕) ชนหลายขบฟุ้งนัย ผิดกับสังคมล
 ไคแล้วแลรรอคพัน พุททกษะบาย
 (๖) เอวมาทิกุณฺเปตฺติ มงฺกลนตมฺภณาม เส. ฯ
 (๖) เวการวระกล่าวมง — คระอันประเสริฐที่
 กอช้วยคุณามิ วรชิตะเน็คเนลา ฯ

มงฺกลสูตร

- (๑) เอวมเม สุตํ
 (๑) องค์พระอรหันต์ท่านเล่า ว่าข้าพเจ้า
 ไคฟงมาแล้วคงน
 (๒) เอกิ สมฺมยํ ภควา
 (๒) สมัยหนึ่งพระผู้มี พระภาคชินสัทธิ
 ผู้โลกนาถจอมธรรม
 (๓) สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน อนาถิปณฺทิกสุส อาราม.
 (๓) ประทับ ณ เขตวัน วิหาระอัน อนาถะปณิกไชร์
 จักสร้างอย่างคึกคักใน สาวตถิให้ เป็นที่สถิตสุชา

(๑๐) เอกมณฺโฑ จิตาโฆ สา เทวตา

(๑๐) ^ลเมอ^ลเทวคา^ลย^ลน^ลค

สัสมควร ฌ ท

^ลซาง^ลหนง^ลคิง^ลกลาว^ลแฉวน^ลน

(๑๑) ภควนฺตํ คากาย อชฌภาสี ฯ

(๑๑) ^ลจิง^ลไ^ลทูล^ลตาม^ลภควัน

ทวียถียยประพนธ์

เป็นพระคากายบรรจง ฯ

๑ พหู เทวา มนุสฺสา จ

มณฑลานิ อจินตย

อากงขมานา โสตุถาน

พฐิ มณฑลมุตตม

๑ เทพอกมณฺหวั

คติโสทธิงาน

โปรกเทศะนามง—

คะละเออคมก

(ฝ่ายองค์สมเด็จพระชินสีห์

ตรัสทอขวาที

ทวียพระคากาไฟจิตร)

(๑) อเสวนา จ พาลาน

ปณฺทิตานญจ เสวนา

ปฐา จ ปฐนียาน

เอตมมณฑลมุตตม

(๑) ^ลหนิง^ลคอบ^ลคย^ลพาล

เพวระจะพาประพฤติผิก

^ลหนิง^ลคย^ลกระ^ลษณ^ลทิท

เพวระจะพาประสพผล

^ลหนิง^ลกราย^ลและ^ลบช^ลา

อภิษะนยชน

^ลชอน^ลแหละ^ลมิง^ลคล

อภิเรกคมก

(๒) ปฏีรูปเทสวาโส จ	ปุปฺเพ จ กตปฺณตฺตา
อตุตฺตสมฺมาปณฺธิ จ	เอตมฺมํกลมฺมุตฺตมํ
(๒) ความอยู่ประเทศซึ่ง	เหมาะและควรรจะสุข
อกฺขญฺญการท	ณ อภิระมาคฺล
อกฺกมนฺประพฤตควร	ณ สภาวระแห่งตน
ขอนแหละมงคฺล	อติเรกอุคฺมค
(๓) พาหุสจฺฉจ สิปฺปญจ	วินโย จ สุสํกฺขิโต
สุภาสิตา จ ยา วาจา	เอตมฺมํกลมฺมุตฺตมํ
(๓) ความได้ศัคคฺยมาก	และกำหนดศฺวาที
อกฺคิลประศาศฺตรม	จะประกอบมนุญการ
อกฺกนงวนยอน	นรเวรณและเชยวชาญ
อกคําเพวระบรรสาน	ฤติแห่งประชาชน
ทงสปรการลวัน	จะประสัทธิมนุญผล
ขอนแหละมงคฺล	อติเรกอุคฺมค
(๔) มาตาปิตุอุปฺปจฺฉน	ปุตฺตทารสฺส สงฺคโ
อนากุลา จ กมฺมนฺตา	เอตมฺมํกลมฺมุตฺตมํ
(๔) ขำรงขิตามา—	คุระทวยหทัยปรย
หากลูกและเมยม	กถนอมประหนงตน
การงานกระทำไป	ขมิย่งและสขสน
ขอนแหละมงคฺล	อติเรกอุคฺมค

- (๕) ทานณจ ชมฺมจริยา จ ฌาตทานณจ สงฺคโห
 อนวชฺชานิ กมฺมานิ เอตมฺมจฺจลฺมุตฺตมํ
 (๕) ให้ทาน ฌ กาลควร และประพฤตฺสัทธิธรรมศรั
 อิกสงฺเคระหฺญาคท ปฏิจฺชํยาเรตฺตน
 กชฺชกรรมมฺเอนโร ทุชฺชกฺลวและมวฺมล
 ขอนแหละมงคฺล อติเรกชฺชกมฺมคิ
 (๖) อารตํ วิรตํ ปาปา มชฺชปํนา จ สยฺยโม
 อปฺปมาโท จ ชมฺเมสุ เอตมฺมจฺจลฺมุตฺตมํ
 (๖) ความมกประพฤตฺชยาป อชฺชคฺลยให้ม
 สํวรวินทฺรยฺ และสุรยเมามล
 ความไมประมาทใน พหุธรรมโกศล
 ขอนแหละมงคฺล อติเรกชฺชกมฺมคิ
 (๗) การโว จ นีวาโต จ สนฺตมุจฺจิ จ กตฺตญฺจตา
 กาเลน ชมฺมสฺสวณิ เอตมฺมจฺจลฺมุตฺตมํ
 (๗) เคารพ ฌ ฌีควร จงประณตและนอยศรั
 อิกทณฺมได้ม ะกระคางและจองทอง
 ยินคิ ฌ ของตน ขมิโลกทยานปอง
 อิกรรคฺมาของ นรผู้ประคองตน
 พังธรรมะโดยกา— ละเรวญฺญคฺคณานนท
 ขอนแหละมงคฺล อติเรกชฺชกมฺมคิ

(๘) ขนฺตี จ โสวาสุตตา สมณานนฺดา ทสฺสนํ

กาเลน ธมฺมสากขณา เอตมฺมงฺกฺลมุตฺตมํ

(๙) มจิตฺตอรุทฺทนํ และสฺสเถถ ฌ ขันตี

อิกฺกหนฺง ข พงฺม ญฺติกฺกอรุทฺทนงหาญฺญ

หนฺงเห่นคณาลิกฺก สมนาวราจารย

กล้าวธรรมะโดยกาล วรกิระโกศล

ทงสฺสปรการลวัน จะปรสฺสทิมฺมณฺณผล

ซอนแหละมงฺกล อติเรกอุตฺตมํ

(๑๐) ตโป จ พุทฺธมฺจริยณา อริยสัจจานทสฺสนํ

นิพฺพานสัจฉิกิริยา จ เอตมฺมงฺกฺลมุตฺตมํ

(๑๑) เพียรเผากิเลสล้าง มละโทษะยาย

อิกฺกหนฺงปรพญฺติคฺค ทุระพฺพหมพิสฺสทฐสฺสรพ

เห่นแจ่ง ฌ สอญฺค พฺระอะริยสัจจอน

อาจนามนฺณณฺณ ทิระข้ามทเลวน

อิกทาพฺรณิพพา— นะปรจักษะแก่ชน

ซอนแหละมงฺกล อติเรกอุตฺตมํ

(๑๒) ฌญฺจสฺส โลกธมฺเมหิ จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ

อโสภํ วิรชํ เขมํ เอตมฺมงฺกฺลมุตฺตมํ

(๑๓) จิตฺตไครณิไคตฺถัง วรโลกะธรรมฺมคฺริ

แลวยอมนขพงฺม จะประหวนฺนฏกังวล

ไว้ ไชยกุลสุญ

๒๕
ขอนแก่น มงคล

(๑๑) เอตาทิสานี กตวาน

สพฺพตถ ไสยถึ จณฺณติ

(๑๑) เทวามนุญทำ

เป็นผีประเสริฐที่

ย่อมถึงสวัสดิ

๒๕
ขอนแก่น มงคล

และสหายผู้มีมล

อติเรกอุคฺมกั

สพฺพตถมปฺราณีตา

ตนฺเตสํ มงฺคณฺมุตฺตมณฺติ ฯ

วรมงฺคณฺณ

ผู้มีแพ ๓ แห่งหน

สรีรทุกประการกล

อติเรกอุคฺมกั ฯ

“ธรรมดรรชนี สังคยาน”

ธรรมาธรรมะสงคราม

คำพากย์

๑๑ ธรรมะเทวบุตร

สถิตอยู่ ณ กามา

๑ ครองทิพยะพิมาน

ปองธรรมะขั้ววง

๑ เมตตาการุญรัก

ปราณนกรชน

๑ ครนถึง ณ วันเพ็ญ

เชยมุงจะทรงรง

๑ เขาทศนानสร้ง

แล้วลบบพระภายา

๑ ทรงเควของกัถวันชาว

ลำแดงสุโรคม

๑ ทรงเพ็ชรารณ

ออกจากพิมานสถาน

ผู้พิสุทธิโสภา

พระจรวพแผ่นดินสรวง

บริวารอมรปวง

สุอำนาจระกุตล

พระพิทักษภูวคต

ทระกิงขั โยรส

ทเป็นวันอุโบสถ

ประพาศโลกเช่นเคยมา

เสาวคนธะธารา

กัวยวิเลปนารม

สระวิญญาสม

สุวิต ณ ไตรทวาร

พระกรกุมพระขรรค์กาญจน์

อเสกัณ เกยพลัน ฯ

(บาทสุดท้าย แล้ว กลม)

๑๖	ข ^๕	ขันทรงรถทองผ่องพรรณ	งามงอนอ่อนฉนั้น	เฉกนาคระราชกำแหง
๑		งามกงวงจักรรัตแดง	งามกำส่ำแสง	งามคมประคิยเพ็ชรพราย
๑		เลิศลวนมวลงมาคณลุลาบ	เทพประนมเรียงราย	รยทบลดงกเทเวนทร ^๔
๑		กินนรพื่อนรำรวยบิน	กนกนาคน	ทุกเกล็ดกกเก็จสุรگانต์
๑		งามเทเวธวิษัชชีवाल	โยกในคันนาค	แอร่มอรัมงามตา
๑		พรังพร้อมทวยเทวะเสนา	ห้อมแห่แห่นหน้า	และหลังสพรังพร้อมมवल
๑		จามะรเผลคลายปลายทวน	หอกดาบปลายชวน	ยวดาพนิจพิศวง
๑		แลตรายรวทวริง	ฉัตรเบญจรงค์	ขกลองสนั่นเวहन
๑		อกมทวยเทพนฤมล	พื่อนพ้องลองหน	เพื่อไปรบขยฆามาดี
๑		ครนไถฤกษ์งามยามต	เคลอนขบวนโยคี	ไปโดยวิถีณะภาจร ฯ

(กลองโชน แล้ว เชิด)

๑๑

๑	ครนถงชมพูตลตอน	ตลตงนกร	ประษามาชมขรม
๑	หยตรถอยหวางเมฆ	แลยงขลพ	พระองคกยมพรมพราย
๑	กษตรยพราหมณแพศยศุทรทงหลาย	ตางมาเรยงวาย	ระยอบบงคมเทวญ
๑	ตางคนปลมเปรมเกษมสันต	ตางคอยเงยกรณ	เพอพงพระเทวะญชา
๑	จงจรรมะเทพนาถา	ตรสเผยพณา	เพอแนะทานองคิลองจรรม

๑๑

๑	ตูกอนนกรชน	อกคลยถกรรรม
๑	ทงสยประการจ่า	และละเวนอยาเห็นต
๑	การฆ่าประกาศตว	ถุประโยชนยพม
๑	อนวาทวงชว	ขอมเปนสงทควรถนอม

๑ ถ้อเอาจงทรพยสัน

๕ เชนนเสียดายยอม

๑ การลวงประเวณี

๕ ของชายผู้อนลา

๑ กลาวปดและลกลยว

ยอมจะเป็นสิ่งชวน

๑ สอเสียดเพราะเกลียดชัง

๕ เสื่อมยศและลกลไม

๑ พุดหยาบกระทบคน

๕ เกรจากับเขาราย

๑ พุดจากที่เพ้อเจ้อ

๕ ทำตนให้เป็นท

๑ ม่งใจและไผ่ทรพ

๕ ทำให้ผอนพา

๑ อกความพยายาท

๕ ก่อเวรขั้ววาย

๑ เชื้อผกและเห็นผิด

๕ เสร้าหมองมีผองผา

๑ ละสิ่งอกศล

๕ เหมารยังทงหญิงชาย

อินเจ้าของมีนยอม

๕ จิตตงเป็นหนักหนา

๑ บุตรและภรรยา

๕ มกรักขังควรว

๕ พจนามรูงวง

๕ นรชังเป็นพันไป

๕ ข่มยังประโยชน์ใด

๕ ทวีระหว่างคณาธลาย

๕ กตองทนชงหยาบคาย

๕ ฤว่าเขาจะทอขก

๕ วจะลารบม

๕ นรชนเขานินทา

๕ ยะทวยโลละเจตนา

๕ กนตำหนมรหยา

๕ มน่ม่งจำนงร้าย

๕ ฤจะพนชงเวรา

๕ ลีจะนิจจะเสียมพา

๕ ศักระนฤกศาย

๕ ลีกรมละพงหมาย

๕ สักริต ๑ ไตรทวาร

๑ จมูกงำเพ็ญมา

ขำรุงขี้กามาร

๑ ใครทำอันไสร

เนนานสรณสุข

๑ ยศใหญ่จะมาถึง

เป็นนิजरัน

๑๖ ครั้นเสร็จประทานเทศนา

๑ ธรรมะเทพจึงอวยพร

๑ แล้วส่งขบวนเก็นหน

ฝูงชนต่างสา

ให้บังถาวร

ประทักนิพน

(เจ็ดฉิ่ง)

ศุภชัยฐานการ

ครให้เสวยสุข

ก็จะได้นิราศทุกข

และจะไ้กระไลสวรรค์

กิตติจะตามทัน

ครย่อมจะพรรษา

อุทิศประณตประนมกร

ในอายุวรรณสุขพล

ชมพทวิปมหาสถาน ฯ

๑๑ ปางนระธรรมะ

เนาในพิมานสถาน

๑ ครองพวงขีวรา

โทโยและโมหันธ์

๑ เห็นใครน้ำใจซื่อ

เชอกมกหน

๑ ถึงวาทนทรเพญ

ขีบรรณามา

๑ แต่งองค์และทรงล้วน

อาภรณ์ก็เลือกสรร

เทวบุตรผู้ใจพาล

ณ กามาพระสวรรค์

ล้วนแต่พาลประทุกัน

ขมพิงขำเพ็ญบุญ

สุจริตการุญ

เพราะพิโรธและฤศยา

ธ ก็มักจะไคลคลา

ณ ชมพทวิปพลัน

พลัศระคำทกลิ่งอัน

พระสัมฤทธิ์และพลอยคำ

๑ หัตถสัทมพระกำขวาน
รจนาภิธาน

อนันตมหิตกาชา
พรตรงมาทรงรณ

(ศุภพาทย' แล้ว กราว)

[illegible]

(เช็ด)

๑๑ ครนถงชมพแตนประชา

ให้หยุดโยธา

ลอมยอยทในอมพร

๑ เหลือขบแลเห็นชนนกร

๑
ทาทางสยดสยอน

๘๖ ๙
พระธรรมกยงเหิมหาญ

๑ ทนงจงจิตตคิพาล

๒ ๒
ควยอหังการ

กยงกระหยมยนต์

๑ เห็นว่าเขาเกรงฤๅพิ

๑๖

จงแปลสงพข

๑๑
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐
ทรงนกกตงบ้านตน

๑๒
๗ ๑๒
๑๒

๑๒

ฝูงสัตว์ในกลางไพร

๑) ทงนเพราระขขลาค

คางมวเตกถวชน

๑๐ ๒๕ ๖
๒๕ ๖

ใครขวาง ณ มรรคา

๑๑ อยากมชงทรพยสง

เมื่อใดจะไต่ทัน

๑ กำลังอยู่กับใคร

ใคร่ชอบนิกัประรา

๑๑ สัตถะใหม่

ควรอดความไว

๒
สนน ๘ กลางเวหน ฯ

๑๑
นรชาตินกรชน

ว่าตกตำอัยปานใด

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

กยง เก่งกว่าฝูงคน

ปมอาจจะช่วยคน

จะตาหนและนนทา

๘๒ ๒
กตของชายและหญิงกต

กตของปองประหารพลน

จะมานั่งอยเฉยคณน

มนะมั่งและปราถนา

๙๒๐๒๑๙
สกไชยกาสงคราม

๑ ๑ ๒
ชตะแนมสังสัย

ศักราชกษณาไชร

เป็นสมบัติ ณ กตางเมือง

- ๑ ใครเขลาควรเอาเปรียบ
ลวงลอบต้องเปลือง
- ๑ เมื่อเห็นซึ่งโอกาส
ส่อเลียมและโล่ความ
- ๑ ใครท้วงถูกกว่า
เขานนัสแนใจ
- ๑ พุกเล่นไม่เป็นสา
กระทบกระเทียบเขา
- ๑ ใครจนจะทนยาก
คิดปองซึ่งของค
- ๑ ใครทำให้ชักใจ
ไว้หาโอกาสทำ
- ๑ คำสอนของอาจารย์
ระนังโยคโย
- ๑ ขิตรและมารดา
เลียงไว้ทำไมดู
- ๑ เขาให้กำเนิดเรา
กฎธรรมะตาท่าน
- ๑ มามัวแต่กลัวบาป
ขยาดสุขสนุกน

และมสาประคิษฐ์เรือง
อนะหากำไรงาม
ผู้ฉลาดพยายาม
และประโยชน์ ณ คนถึง
ก็จงทำให้เสียของ
จะขยาตและเกรงเรา
ระสำหรับจะแก้เหงา
ก็สนทนสนานค
และลำบากอยู่ไยมี
ณ ผู้นอนอนเกยง่า
สักควรจะกระทำ
ทุชะยังเพื่อส่าใจ
ก็ร่าเริงเกินสมัย
จงประพฤติกามจิต
ก็ร่าเริงเกินสมัย
นัยจะเปลืองมีควรการ
ก็มีใช้เช่นให้ท่าน
ว่าเป็นของไม่อัศจรรย์
ก็จะอยู่ทำไมกัน
ก็ทักของคารหเสว

๑ ใครมกำลั้งอ้อน

กตของแพผมแรง

ใครเคชะล่ำแกง

ก็จะสมอารมณ์ปอง ๖

๑๖

๑ พกเสีจแลวเลงแลมของ	เห็นคนสยทสยของ	อะธรรมกยงยงค์
๑ ทบหดถศรตส์สึงเส้น	ให้เรมจวล	ออกเคินชบวนพลกาย
๑ ขบวนกัพลนณณาย	เป็นแฉวเรียงราย	เวียนซ้ายซมพชนาลัย ๖

(เชิด)

๑ ขบวนสองเทพคลาไคล	เวียนขวาซ้ายไป	ประสพกันกลางเวหา
๑ ท่องกองต่างหยุครอรา	อยู่กลางมรรคา	เพอคอยออกฝ่ายหลักทาง
๑ ต่างกองต่างยืนอยู่พลาง	ต่างไม่ให้ทาง	แกกันเพอคเินกองไป
๑ ธรรมะเทวะบุตรเป็นใหญ่	จึงกล่าวคำไป	ด้วยถ้อยสุนทรอ่อนหวาน
๑ คุราอะธรรมมหาศาล	เราขอให้ท่าน	หลักทางให้เราเดินไป
๑ อะธรรมทอขว้านไค	เราจะหลักให้	เราก็ไม่หย่อนคักคิคร
๑ ธรรมะจึงว่าเรา	สัทธีย่อมมี	ก็ควรจะได้ทางจร
๑ เพราะเราชวนชนนิก	ให้จิตสุนทร	บำเพ็ญกุศลจรรยา
๑ เราทำให้ชนนานา	ได้มัยศุฐา	นะเลคประเสริฐทุกสถาน
๑ สมนอกพราหมณาจารย์	สรวเสริญทุกว	เพราะเราเียงธรรมมา
๑ ออกทงมนษุเทว	น้อมจิตบูชา	ทุกเมื่อเพราะรักความค
๑ อะธรรมทอขว้าน	รพลมากม	ไม่ต้องประหว่นพรวนใจ
๑ ไม่เคยยอมให้แก่ใคร	วันนเหตุไฉน	จักยอมให้ทางท่านจร
๑ ธรรมะว่าเราเกิดก่อน	ในโลกอมพร	อะธรรมเชอเกิดตามมา

๑ ทวีเราแก่กว่าแก่กว่า	ใหญ่ยิ่งยศจุา	ผู้น้อยควรให้ทางจร
๑ อธิธรรมว่าคำอันวอน	หรือพจนกร	อ้างเหตุสมควรใด ๆ
๑ ไม่ทำให้เรา ^๕ ไร	ยอมหลักทางให้	เพื่อธรรมะเทพวร ^๕
๑ มาเถิดรบก ^๕ นวน	ใครชนะควรม ^๕	สิทธิใดทางเดินไป
๑ อธิระว่าเออตามใจ	อันเรา ^๕ ไร	ประกอบด้วยสรรพคุณา
๑ ม ^๕ ทงกาลงวงศา	เกียรตยศหา	ผู้ใดเสมอ ^๕ ไยมี
๑ ทวทิศวร ^๕ ภฤทธิ	อธิธรรมเชอน ^๕	จักเอาชำนะอย่างไร
๑ อธิธรรมยอมแยมเฉลยไป	ว่าธรรมคาไร	เขายอมเอาหลัก ^๕ ทอง
๑ เขาของทีเหล็กเป็นของ	ไม่สามารถดอง	เพราะเหตุว่าผิด ^๕ ธรรมคา
๑ แม่เราฆ่าท่านมรณา	เหล็กก ^๕ จน่า	นิยมประทุทของคำ
๑ ว่าแล้วทอนพลกำยำ	ทรูเข้ากระทำ	ประยุท ฌ กลางอัมพร ๖

(เชิด)

๑ ฝ่ายทัพอธิธรรมราญรอน	ห้าวหาญชาญสมร	ฝ่ายอธิธรรมอิกหนาระอาใจ
๑ อธิธรรมสลกเหตุภัย	คิดว่าตนไร	จะไม่ชนะคงฉวิล
๑ จะกองทนคำ ^๕ กหมั่น	และต้องยอมย ^๕ น	ให้ทางแก่ฝ่ายอธิธรรม
๑ แต่ว่าเคชะกศลกรรรม	มาช่วยฝ่ายอธิธรรม	แลเห็นฉนคอคจรรย
๑ อธิธรรมหนาม ^๕ คไทยพลัน	มีอา ^๕ จ ^๕ น ^๕ ม ^๕ น	อ ^๕ ย ^๕ บ ^๕ น ^๕ ย ^๕ ล ^๕ ง ^๕ ก ^๕ ร ^๕ ณ ^๕ ณ ^๕
๑ พลคตก ^๕ ห ^๕ ก ^๕ เค ^๕ ย ^๕ ร ^๕ ท ^๕ น ^๕ ท	ฉ ^๕ ห ^๕ + ๕	และค ^๕ น ^๕ ก ^๕ ล ^๕ ย ^๕ ช ^๕ าล ^๕ ง ๖

(รว)

๑ ธรรมะมีขึ้นคทรวง	กำลังจึงขง	แย่งยุทชะชิตชัยชาญ
๑ ลงมาจากกลางคัคณานต์	ฟาดฟันประหาร	อะธรรมะมีประราชัย
๑ แล้วส่งเสน่ผู้ใหญ่	ส่งอะธรรมไว้	ในพื้นแผ่นดินกษัตริย์
๑ กลบขันธ์ทรงรณโสภณ	แล้วตรัสแต่ชน	ผู้พร้อมมาชมบารมี ฯ
- ๑๑ คุราประชาราษฎร์
 แห่งการสงคราม
 ๑ ธรรมะแลอะธรรม
 อันผลจะพึงให้
 ๑ อะธรรมย่อมนำสู่
 ธรรมจะนำพลัน
 ๑ เสด็จธรรมะส่งให้
 แม่เสด็จอะธรรมพา
 ๑ ในกาลอนาคต
 ชุมธรรมะทำลาย
 ๑ เชื้อถือกำลังแสน
 หวังครองประคาโลก
 ๑ สัญญาสมัครมั่น
 ละทิ้งธรรมะสัน
 ๑ หึงชายและทหารก
 ฤกราณประหารเห็น
- ท่านอาจเห็นคดี
 อัยการแวงและสงสัย
 มงทงสองสิ่งนี้ไซ้
 ขมมเสมอกัน
 นิราบายเป็นแม่นมั่น
 ให้ถึงสัคคินา
 ถึงเจริญทุกทิวา
 ให้พินาศและนิบทย
 กะมีผู้มุ่งหมาย
 และประทุษร้ายนุญโลก
 ยะระขึ้นเป็นทวิโจก
 และเป็นใหญ่ในแดนดิน
 กะเรียกกระตาศชน
 เพราะอ้างคำจำเอน
 กะตกทลาค์เคญ
 ข่มมิอะไรชาว

๑ ฝ่ายพวกอะหังกรนิยม

ทำการประหารอย่าง

๑ ฝ่ายพวกทรวกกรรม

ก็คงมียอมให้

๑ จักชวนกันรวบรวม

รวมทรัพย์สัพพวง

๑ ช่วยกันประจันต

เข้มแข็งคำแห่งมี

๑ ลงท้ายฝ่ายธรรมะ

ธรรมะคงต้อง

๑ อันว่ามนุษย์โลก

ธรรมะราญรอน

๑ ภายหลังข้างฝ่ายธรรม

เพราะธรรมะย่อมรัก

๑ อันคำเราทำนาย

จึงมั่งคั่งอมธรรม

๑ ถึงแม้อะหังกรนิยม

ลงท้ายเมื่อหมดยุค

๑ ถอดธรรมะผ่องใส

ถอดธรรมะเที่ยงนาน

ก็จะเริ่มจรรทาง

ทมนุญมีเคยใช้

ถึงจะคิดระอาใจ

พวกอะหังกรได้ล้มหวัง

พลการกำลังขลัง

เป็นสัมพันธไมตรี

พวกอะหังกรมะเส็น

สรีระธรรมส่นอง

จะชำนะทั้งใจปอง

ประราชัยเป็นแน่นอน

ยังไซ้คดีไม่ย่อหย่อน

ก็ชำนะแต่ชั่วพก

จะชำนะประสิทธิ์ศักดิ์

ผู้ประพฤติ ณ คลองธรรม

ชนทั้งหลายจงจดจำ

เถิดจะได้เจริญสุข

ขอารมณใหม่ทุกข

ก็จะได้เกษมสันต์

จึงจะได้เป็นสุขสราญ

ก็จะได้ไปสู่สวรรค์ ฯ

๑๖ ตรีเศียรจรรมะเทวัญ

๑ บรรดาประชาชน

๑ ฝ่ายฝูงสัตว์เทพกัญญา

๑ แล้วจรรมะเทพฤทธิ

๑ ลอยล่องฟ่องในเวหา

ปราสาทพรสวรรค์

ปลื้มเปรมเกษม

ก็ไปรยขบผา

ทรสสังเสน

ดำเนินเวียนขวา

(เชิด)

พระสิทธิเพิ่มพูนผล

สืบนี้พระนพวันทา

มาเกลื่อน ณ พนชดพ

ให้เคลื่อนขบวนโยธา

ไปรอบทวีปชมพู ฯ

หอสมุด
วิทยาลัยครู
นครศรีธรรมราช

895.911
ม12 พ
76632

เรื่องพระนลคำขลน

พระนลคำหลวง

อุตรกถา

ก. ทศพิธราชธรรม

๑๔. ราชานเวศวรรทรง

ทศพิธมหาธรรม

๑. ๒. ๓.

ถึงแม้อวพละประจัน

ก็ปลาศประลัยลาน

๑. ทานัม (ทาน)

๑. หนึ่งท้าวประกอบมณะระเออ

จนเคระหะชวยทาน

เพื่อชนนิกฤษ์สรณ

ฤๅเพื่อชวยากจน

๒. ศีลัม (ศีล)

๑. หนึ่งคอประพฤตศุภะสัรวม

จิตรมุงมณญผล

ทรงศีลระสังวรวิมล

อุระมุงเสวยสวรค์

๓. ปริตยาคัม (ปริจาคัม)

๑. หนึ่งเอออรุณสมณพราหมณ

และประคิยชูหิตานันท์

โรงเรียนสพานและคฤหะอัน

จนใช้ระพึงประสงค

๔. อารัม (อาวัชว)

๑. หนึ่งมกรมลวิมลระโส

หฤทัย ๑. ๒. ๓.

เปนนิตยนิรันตระจิว

สัจจ ๑. ๒. ๓.

๕. มารทวัม (มัททว)

- ๑ หนังสือทหทยมกระตาง มพพจรุนราญ
 ขณิพระองค์มธมาน มนระนอมนิยมชม

๖. ตบมัม (ตป)

- ๑ หนังสือเลกเลศะอคุศล มลระกลว ฌ อารมณ
 ทวการขำเพญพิระอุคม วรคาสโนบาย

๗. อโกธรัม (อโกธ)

- ๑ หนังสือมจระมมนุระปอง ประตบักษะมุงราย
 เมตดาทอิธรรมะวิธิหมาย ชระนระทวอะเวรา

๘. อวิหสนัม (อวิหส)

- ๑ หนังสือทวปะปองมะระจะเขยพ นรพงพระเทศา
 ย้องปกพคกนิกรนา คระระมณัปปิโยรส

๙. กษานติม (ขันติ)

- ๑ หนังสือมจระมธุระวาคาญ หฤทยักออมอก
 ยามควรททวงกรุณรงค คุรุตถะระอาญา

๑๐. อวิโรชนัม (อวิโรชน)

- ๑ หนังสืออวรงนิกิประวัตติ วรยุกติธรรมา
 ทรงจำพิภพทิลกผา ศุกมณัมนุเคิม

๑ ขุนไทกำรวงสุทศธรร

มะกุศลกล่งเสริม

๑ บุญญาวีการกระเพิ่ม

พทุพรข่วยวัน ๖

ข. เบญจนาภิธรรม

๑ ฝ่ายนางประเสริฐสมณะนา

วิพิศุทธิสมกัน

ยอมทรงสุธรรมะนิธิน

ประเสริฐสมสตร

๑. ภรตฤปริยัม (ภัตติปริย)

๑ รักผวนิตกมลระจ

กลระวิษะชว

ข้าเรอทิวาแลระชระ

ขนิราคินิราไกล

๒. ภรตฤวัธสัถม์ (ภัตติวัธสัถ)

๑ หมันแสงวิจิระประนิขติ

วรสามินใจ

แม่ชอขยชักรณะไหน

อนวิตรบชทชวาง

๓. ภรตฤจธณัม (ภัตติจธณ)

๑ จิตภักติปริยมนระเทียง

ขมิเอียงนจกจาก

ถึงแม่จระทุกขทุมนระนาง

กขมจระนอกใจ

๔. ภรตฤศรุษณัม (ภัตติศรุษณ)

๑ ภรรตาอุวาทะมนะมุง

ณ ประโยชนาโต

เชอพงบคานวจระนัย

และประพทกนโลมพลัน

๕. ภรตฤคุณคฤหัยม์ (ภัตติคุณคฤหัย)

๑ คุณโต ณ ผัวศุภระอุคม

กนิยมคุณานันท์

หาชองประกาศะคุณะธรรม

พระวิเศษ ณ สามี

๑ อันเบญจธรรมะศิริเศรษ
สำหรับปรารถนากุศล

ฐะวิสัยฐะโสภ
กถารัตนาภรณ์

ค. คำนมัสการพระรัตนตรัย

๑ อหิ พุทฺธัญญ ชัมมัญญ

สัมมัญญ สรณิ คโต

๑ ข้าไหว้พระศาสดา

ปรมาตฺถิพุทฺธ

การณยะเพยงฉรร

ณ พระกว้างอนันตา

๑ วิสฺสุทธะทรงญาณ

ทรมานนราพา

ข้ามป่าประคณสา

วิสฺสุตฺติถาวัณณ

๑ พระธรรมะคัมภี

ประติปัตติกุศลกรรม

กัณฺหาประทีปนา

วรสุสฺสชาลย

๑ พระสงฆ์ทรงศี

ละสฺสทาทิคุณโส

ทรงพุทฺธศาสดันไว

อนคาสันนรากร

๑ เอตํ เม สรณิ เขมิ

เอตํ สรณมุตฺตมํ

เอตํ สรณเมวคัมภี

สัพพทฺถกฺขา ปมฺจุจฺเย

๑ ขอพึ่งพระไตรยรัตน

สสุสฺสทิสฺสโมสว

ยตฺถมนยณนร

อกุสฺสละเสธมก

๑ พงฺไถระมนฺเหมอน

ทวระรัตนาคี

ชนชมอดมปรี

คิมนฺสฺมโนยัง

๑ หวังไถระไคสฺม

มนนรเมยฺเหมอนหวัง

สันทกฺขะโพยง

สิริสฺสทิสฺสราญ

๑ ไตรยรัตนจักรศีล
เพิ่มพลพระมุลคาน

พระอุปัชฌายา
ทิวาตมณากา ฯ

๑ พาหุ สหสสมภินิมิตต สาธุชนันต์
ครเมขล อุตติ โฆร สเสนมารี
ทานาธิษัมมวิธินา ชิตวา มุนินโท
ตันเตชสา ภวตุ เม ชยสีทธี นิจจิ ฯ

๑ ปางเมอพระองค์ประมณฑ
ครสูรอุทกระรสมา

๑ ขนमारสหัสสพหุพา
ขครเมชระประทั้ง

๑ แสงเล็กสรวุระประภิช
รุมพลพหลพยุหปาน

๑ หวังเพอผจญวรมุนิน
พระปราบพหลพยุหะมา

๑ กวัญเคชระองค์พระทศพล
ทานาธิธรรมวิธิกุล

๑ กวัญเคชระสัจจะวณา
ชองนิกรพลสยาม

๑ ถึงแม่จรมอรวเคษ
ชอไทยผจญพิชิตะผลาญ

ธวัชทศศาสดกา
ดิณโฬธิบัลลังก์
หวิชาวิชิตขลัง
คชระเทียมกระเหิมหาญ

กลุทธิกระรอนราญ
พระสมุทกระนองมา
ทะสุมิระวาชา
ระมะเลองมะลายสุญ

สุมิระไพบุลย์
ชนะน้อมมนไธตาม
และนมาอังกคาม
ชยะสิททธิทกวาร

พลเคชระเทียมมาร
อวิแม่มนุนินทร ฯ

มัทนะเขมา

หรือ

ตำแน่งดอกกุหลาบ

มัทนะพาธา

องกัท ๑

ฉาก: ลานหน้ามุขเด็จแห่งวิมานของสุเทษณะเทพบุตร, บนสวรรค์.

(ก่อนเข้ตม่าน, ทวละคอนเหล่านคองพร้อมอยู่บนเวที คอ; สุเทษณะ

เทพบุตร, เอกเขนกอยู่บนเตียงที่บนมุขเด็จ, มีนางขอขมอยู่งานพักคน ๑;

จิกระเสนนั่งอยู่บนหน้ามุขเด็จ, และมีขรรพารของสุเทษณะนั่งรายเป็นแถวทั้งสองข้าง

เวที, กลางเวทีมีพวกคนขรรพารรับ ๑, ถัดข้อคองไม้ทั้ง ๒ มือทุกคน.

พิณพาทย์ทำเพลงโหมโรงจนถึงเวลาควรจะเข้ตม่าน, จึงทำเพลงเหาะ. พอเข้

ม่าน, พวกคนขรรพารก็เริ่มร้องและร่ำอย่างแบบรำโคม. คนตรีเล่นคลอเสียง

ไปตลอด, ไม่ต้องรับ.)

บทร้องของคนขรรพ

(ถ้าเหาะ).

๑ ข้ายาทผู้ภักดี
พร้อมกันถวายอา—

๑ ขອງเสวยสุข
ตระวายแลถยาน—

ต่อมูลพระบาท (ขานี่, ๑๑.)

เคียรพาทแต่เทวัน

นิราศทุกซ์โรคัน—

ตระวายอาถยาน

- ๑ พระองค์ทรงมีคุณ
บำเพ็ญในอศิ
๑ ซากก่อนเป็นสฤงษทร
ในวงศประยูร
๑ ทรงธรรมดามนุษ
บำเพ็ญผลการ
๑ ครนถึงเวลาควร
เสด็จสรวลย์
๑ เหลาชาพงพระเทศ
จึงพร้อม ณ แดทวง
๑ สิ่งใดพระประสงค์
ใดองค์จอมอมร
- กระษัตริย์บารมี
ทะกาลดลผลไพบลย์
เกลิงรัฐราไชสุรย์
สรวแมนแคว้นขัญจา
ฤทธิรทมหาคาล
ทุกอย่างงามตามวิสัย
ภูมิควรจากไฟท
เสวยสุขในแค้นสรว
ปกของเกศชาทงปวง
ภักทหมายถวายพร
จงสิทธิวันตร
ไม่โปรคปรานเร่งผ่านไป ฯ
- สุเทษณ. เหวยจิตรเสน มึงยังอาวเล่น ล้อกไฉน? (สุรางคณา, ๒๘.)
- จิตรเสน. เทว, ซ้ายาท จมึงอาวใจ ทำเช่นนั้นไซร้ ไตยพม.
- สุเทษณ. เช่นนั้นทำไม พวกมึงมาให้ พรกษัตริย์,
ว่าประสงค์ใด ให้สมฤท? มึงรือย่น ว่ากุศเร้าจิต
เพราะไม่ได้สม จิตทไผ่ชม, อกรรมเนองนคย.
จิตรเสน. ทุชาภักท กัมแตกค เพื่อให้ทรงฤทท โปรคทุกขณะ.
- สุเทษณ. กูไม่พอใจ ! ไล่คนธรรพ์ไป บัดนี้เทยวละ,
อย่ามัวรอรัง.

จิตรเสน.

เฮ้วเทวะ ! (หันไปส่งคนจรพ.) เชอพอแล้วนะ,
พวกเจ้าจงไป.

(พวกคนจรพถวายบังคมแล้วเข้าโรง)

ข้าบาทไต่เตรียม อับสรเสงี่ยม ส่างามไว้
เพื่อร้องและรำ บำเรอเทพไท, แม้ไปรกระไค้ เรียกมาขัน.

สุเทษณ์.

เอาเถิดสองคุ เมื่อว่าตัวกู จะค่อยสู้.

จิตรเสน.

(เรียก) ฅณาอับสร ผู้ฟ้อนรำ, ออกมาขัน

รำถวายกร.

(พิณพาทย์ทำเพลงเร็ว. ฅณาอับสรรำออกมาถึงกลางเวที, ลา, แล้ว
รำและร้องบทต่อไปนี้, และคนทวเล่นคลอเสียงไปตลอด, ไม่ต้องรับ.)

บทร้องของอับสร

(ลำนำนางนาค.)

๑ เหล่าข้าฅณาอับสร	กัมเกศยอกร (ฉบง, ๑๖.)
บังคมพระเทพรังสิรรค์	
๑ ผ่านกเณาสขทุกวัน	พระคุณอนันต์
เอนกประศุไพริทอง	
๑ อันพระเมตตาเนองนง	ประศุลของ
วรรณรรณวยเย็น	
๑ พระกรุณาเนเห็น	ดิประศุเปน
วายุรำเพยชนใจ	
๑ พระมิตทาเนไว้ใน	ข้าบาทจึงไค้
มานะเป็นนัยในงาน	

๑. พระยเชษฐาธิราช จิตให้เยือกเย็น

ขลุ่ยมโหรี

๑. เจ้านายองค์ใดในทวีปโลกฤๅจะมี

เหมือนพระนางเสนา

๑. ขอพวงกลีบยาทา ไปจนเวลา

ประจวบเมื่อกลีบบรรลัย ฯ

(เพลงเร็ว; อัยสรวรรณำสัสดามาทาแล้ว, สุธะณยภมมอหาม, จิตรเสน.)

กึ่งพวงนางให้เลิกการระบำ, และพวงนางถวายยังคมแล้ว, พิณพาทย์ทาลา,
พวกอัยสรวรรณำ. พวกพิณพาทย์ก็กลานเข้าโรงไปทั่ว.)

จิตรเสน. อันนางอัยสรวรรณำ รำที่ประการใด, (ยานี, ๑๑.)

ขอทวงถามไฉน

โปรดคำนึงประทาน.

สุเทษณ. กแล้วทวงถาม

และลำนางขบองหวาน,

ทวงทวนประดาน

ก็ฟังเพราะเสนารัก;

แต่ทว่าใจเศร้า

และมเหษณอยู่เช่นนี้

ทวงทวน

ว่าเหตุนั้นเป็นอันใด.

จิตรเสน. ข้าทวงและพลอยไต่,

อันโรครักกันหนักใจ;

แต่ในสรวล

สุรางค์ก็กมล.

ข้าเชื่อว่าพระองค์

ประสงคนางสองาม

คงได้สัมผัส

หทัยแต่ทุกนงคราญ.

สุเทษณ์. จวังอยู่หน้าเจ้าเอ๋ย ฝิจะเซยสมัคสมาน (อินทวงศ์. ๑๒.)
 นางไท ฌ แม่นการ กัจะสถิตสมฤติ,
 เว้นเคียวกัแต่โถม มะทะนาวิสุทธีศรี
 ผู้เลิกลุสรางค์มี วรรณวิเลขวิไลย.
 แต่เห็นอนงค์รา— มะประเสริฐวิเศษวิสัย
 ไม่มีอนงค์ไท นะจะเทียบจะเทียบมะทัน;
 งามผิวประไฟ่อง กลทาศุภาสพพรณ,
 งามแก้มแฉล้มฉิน พระอรุณแอร่มละลาน,
 งามเกศดำชำ กลน้ำ ฌ ท้องละหาน,
 งามเนตรพินศปาน สุมณมะโนหะรา;
 งามทรวงสล้างสอง วรรณสุมณสุมา—
 ลีเลิกลประเสริฐกว่า วรรณสโรชะมาศ;
 งามเขวอนงค์ราว สุระคิลบีชาญนลาค
 เกลากลึงประหนึ่งวาท วรรณพิไลยพะวง;
 งามกรประหนึ่งงวง สุระคชสุเรนทะทรง,
 นวนนาฏวิลาศวง คุระร่ำระบำระเบง;
 ซ้ำไฟเราน้ำเสียง ฮอร์เพยงพรมประเลง,
 ไต่ฟังกว้างเว ขมิว้างมิวายฉวิล.
 นางไทจะมีเทียบ มะทะนา ฌ พ้า ฌ กีน,
 เปนยอดและจอกิน— ทะนะแนว ฌ ออก ฌ ใจ.

(จิตรรรดออก, ไปไหว้สุเทษณ์, แล้วหมอบคอบฟั่งรับสั่ง.)

สุเทษณ์. อ้อ, จิตรรรดเจ้าไป ตามทักไฉน, สำเร็จประสงค์ฤๅหา? (ฉบง, ๑๖.)

จิตรรรด. เหวะ, ข้าบาทไคลคลา ตามองค์มหา ฤษัณนามนารถ,
ไปทั่วทุกแดนสามหมก; ในฟากฟ้าจรด จนถึงขอบนภาลัษ;
ไปทั่วแดนมนุษย์สุดไกล ขวั้นแห่งใด, กระทั่งยังขอบจักกะวาท;
ไปทั่วในแดนยาคาล, ทั่วทุกสถาน ทุกถิ่นจนจบไพโร.
ไปถึงซึ่งแคว้นแดนใด, ข้าบาทก็ได้ วัตรอุปนงค้ำมวง,
มาเพชดวามหิคร; ของค้อมร จงทอดพระเนตรรป่า.

สุเทษณ์. มาเจดนำรูปขึ้นมา, แลระจงเจรจา แดลงซึ่งลักษณะใหญ่.
(จิตรรรดเรียกคนใช้ให้นำรูปออกมา, แล้วเอาขึ้นไปถวายสุเทษณ์ทอด

พระเนตรพลาจ, จิตรรรดแดลงลักษณะแห่งรูปไปพลาจ.)

<u>จิตรรรด.</u>	ประดมกรูปเท—	ระวิศาสดำตร,	(อุปชาติ, ๑๑.)
	มีนามะเรยกยู—	ระสุมาลีโคณ.	
	งามเนตรและเกศแก้ว	กลดอกกมลสน—	
	อิสังประเสริฐูปน	กิริยาสง่าคร.	
	วรวิเศษเปน	วระเทพนาร	
	ข้าองค์อมาศ	สุระอัคคะเทวิน,	
	เนาศิโรไกลาศ.		

สุเทษณ์. อดนินจะจงจิน—
ขมิควรรคินงถึง,

จิตรระรถ.

ทศัษรูปนาง
แสนงามและหากถึง
นางช่อวิเลขา
วิโรจน์วิไลใคร
สะขีพระเทวี
ผู้สิง ณ ไวกูณฐ์.

สิริร่างสอแสง
จะประเทียขบ่แพ้ใคร.
กตภาพพิเศษไซ้,
ยลระนระตพูน.
มหัษคัส

สุเทษณ.

หล่อนเป็นก้านัดแห่ง
จะมิ่ง ณ โคมฉาย

จิตรระรถ.

ฉนวนถวายุรูป
ช่อเมเนกาภา
ข้าเห็น ณ ส่วนกลาง
วิจิตรวิศิษฐ์สร—
นางช่างประเลงขับ
เประองค์สุโรคม.

อัครมัจจะมิ่งหมาย.
หริราชชนารายณ์,
ก็จะทรงพระโกธธา.
อระเทพกัญญา,
สรวิละขวิไลวรรณ;
อมะรวาทศวรรค์,
พระสะกนระชนชม,
วรคัพพะเริงรมย์

สุเทษณ.

ท้าวคักระทรงฤท—
ฉิทรงพิโรธอา

จิตรระรถ.

ฉนวนถวายุรูป
หน่อนาณะผู้ผ่าน

กัมัจจะมิ่งมาค.
ฉิมหิทธิก้าแห่งกา,
จะประหัตประลัยลาน.
วรราชะนงคราญ,
วรเชตตะภาค;

	ปรากฏพระนามนาง วิสุทธิวิชัยภู พระโหมบ่แพ้โหม	วิมลาลุณาร, จะกินนยพงหา, สุระเทวะกัญญา.
<u>สุเทษณ์.</u>	แพ้ยอดฤตเจ้า	ตุระกาคะเปรียบหงส์.
<u>จิตรระรถ.</u>	นัรปิตาท้าว	วรเกาศิกาพงศ์
	นรินทรราชทรง	บุรุษกานะบุษชา,
	ประกาศพระนามเรียก	วรเรนธกามา.
<u>สุเทษณ์.</u>	เปรียบโหมวิเลขา	มะทะน่ายแพ้นาง.
<u>จิตรระรถ.</u>	นัรปิตารา—	ชะวิทรระโคธากค์,
	พระนามอนงค์นาง	ทมะยันติยงอร.
<u>สุเทษณ์.</u>	จะมัวสำแดงรูป	อระเนา ณ คินคอน,
	ทวงหาสง่างอน	ฤจะเปรียบขนิษฐาสรวง.
<u>จิตรระรถ.</u>	ข้าวกวีเลขา	อระงาม ณ แคนปวง,
	ถวายพระปิ่นสรวง,	และกัศุกระโปรคปราน.
	และรูปขนิษฐา—	คะและลูกอสุรหาญ,
	อันเห็น ณ ขาคาล,	คนวาคถวายไว้
	เพื่อทอศพระเนกรเล่น,	ทละทนก็ผ่องใส
	จะควรมิควรไซ้	ฤกัศุกระปราณี.

(จิตรระรถส่งรูปถวายสุเทษณ์, และสุเทษณ์รับไปดูผาค ๆ, แล้วส่งคืนให้

แก่จิตรระรถ, จิตรระรถส่งให้คนใช้นำเข้าโรงไป.)

สุเทพณ์. ปวงรูปเจ้าวาทมาน เป็นรูปนาร ทัศวนประเสริฐเลิศงาม;(ฉบับ,๑๑.)
 แท้ทุกทกนงราม ก็ยังเห็นทราม กว้านารรัตนมทนา.
 ฉนั้นแม่ไม่อาหา เทียมเท่ามทนา ถ้าจะกล่าวชมเชย?
 เป็นกรรมกอยู่แล้วเจ้าเอ๋ย, จำต้องชวตเชย ทรกสคิจริงใจ.

จิตรระรถ. ฉนั้นต้องคิดแก้ไข โดยอุบายให้ พระองค์ได้สัจจินดา.

สุเทพณ์. จะแกฉนั้นใดเล่าหว่า? กุหมคปัญญา.

จิตรระรถ. ข้าบาทขอทลยคน.

ขามข้าเทยวไปถึงที่ ขุนโชคศิริ ศรมนทระงามอน,
 ได้พบหนังสือวิทยากร เรืองวิทยากร, มีนามว่ามายวีน;
 ฝนมความรชิน เชนงชาญโยคิน และเชยวอาถรรพวิทยา,
 วัจักใช้โยคธนทรา ไปผูกททยา แห่งผู้ทอยแม่ไกล,
 อาวรายมนตรเรียกมาได้.

สุเทพณ์. อะ! จริงหรือไฉน?

จิตรระรถ. ข้าบาทได้เห็นเองแล้ว

สุเทพณ์. ถ้าจริงเชาก้เป็นแก้ว!

จิตรระรถ. ข้าบาททรายแล้ว จึงกล้านำทวเขามา.

สุเทพณ์. พามาท้วยแล้วหรือหว่า?

จิตรระรถ. หมอเอฉนั้นมา คอยอยู่ข้างนอกพระลาน
 ขอได้โปรดให้ทำการ ลองเวทขำนาญ ขำนิถวยสักรัง

สุเทษณ์. เจ้าพุดชวนกูให้หวั้ง ! แม่ไม่สมคัง ปากว่าจะทำฉันใด?
จิตรระรณ. ซ้ายาทเชอแน่แกใจ อยู่แล้วจึงไค่ กล้าพามาเฝ้าทูลเกศ.
 ขอไปรคทลของกูเวท, เเผอพระทรงเคช จะได้คังพระจินตนา.
สุเทษณ์. คัสระ, เรียบเขาเข้ามา ชวตักนา จะลองให้เห็นประจักษ์.

(จิตรระรณวายขังคมแล้วเข้าโรงไป.)

จิตรระเสน. เทวะ? ข้าสงสัยนัก, แต่ไม่เอยากทัก เอยากท้วงค่อหน้าสารถิ.
 เวทมนตร์นั้นเขาอาจมี จริงอยู่พอที่ จะเรียกเอาใคร ๆ มา;
 แต่จะขงคยหทยา ให้รกกนเชา ยงนกระแวงแคลงนัก.
 หากเรียกโถมยงนงลคณ มาแล้วไม่ภัก—คืออยู่เป็นซ้ายทมาลย์,
 ก็ระกลบกลายเป็นการ เสื่อมเกยรทวศาลขององค์พระจอมเทวัน.
สุเทษณ์. เจ้าพุดถูกทุกสิ่งอัน, แต่ก้อค่อน อูระก้วยรกรังใจ,
 ฉนนดงอย่างไร ๆ เพียงแต่ให้ไค่ เห็นวรพักตร์เลคิงาม
 แห่งมีทนานงราม, ก้ออาจมีความ ประโมทย์มันสัสสมถวิล.

(จิตรระรณพามาหาวินออกมา. มาหาวินเป็นวิทยากร, นุ่งห่มหนังเสือ.)

จิตรระรณ. เทวะ, น้มาหาวิน มาเฝ้าคิน— ทะค้วยมะโนภักคิ.
สุเทษณ์. ขอบใจที่มาคราน; เขาว่าท่านมี ชั่งโยคะวิทยาชาญ.
 หากเราจะขอให้ท่าน ช่วยเปลื้องรำคาญ จะได้ละหรื่อว่ามา.
มาหาวิน. เทวะ, อันเวทวิทยา ข้าเรียนมา เต็มใจจะไค่ฉลอง
 พระเคชพระคุณลของ อุลยาทลของ จนเต็มสติปัญญา.

สุเทษณ์.

ท่านมีเวทมนตร์คาถา อาจกลหล่หทยา ไคร ๆ ไค้หมคฤาไณน?

มายาวิน.

จะทลทเระเกรงค^บ ประหนึ่งททงไป,^(อุชงคัปะปะชาต^ร, ๑๒.)

จะจำเองอนบทลไสร^ว ก็เหมือนบคิชาการ.

พระจงไปรดประทานช^ง อภยชาจะทลสาร,

และความจริงวิชากร^ว ก็มอยู่ประจำคณ.

อดรวพเวระเจนอยู่, และมนตรคร^วก็ไค้สณ

มโนจำและชาค^น คคเพมขเคลมหลง.

ฉนนอาจะผกจิต— ตะไครไค้ประคจจ,

และไค้โยคระแลวค^ง จะเรยยกให้ทระบงมา

ขนานแมจะอยู่ด^ง ฉ เขาจกกระวาฟ้า,

ฤอยู่สรวงฤอยู่นา— คะโลกค้ำ ฉ บาตาล.

จะเป็นหญิงฤเป็นชาย ก็เรยยกคายมียากนณ,

เพระไครเลยจะทณทณ พระอาถัพพะมนตรไหว.

ฉนนแมพระองค^ม ประสงค์ให้ค^นไสร^ว

ประสมมนตรเรยยกไคร ก็ไปรค^มพระขณชา.

สุเทษณ์.

อันทวเรณ จิตจ้อยที่^ว โลมมะทะนา, ^(สุรางคณา, ๒๘.)

ฝเลคเลอสร ในชนกามา พระรฟากฟ้า บมไครท^น.

ตงแต่เวรามา เกิดในฟากฟ้า พิกพภูมิสุวรรค,

เราเห็นตองจิต คคอยากเชยขวณ^ว แต่ไค้นางน^น หล่อนไม่ปลงใจ.

มายาวิน.

ข้าบาทเลงค^ว ควณณกร^ว นางนคคไคร,

อกทงรูเลค^ว ว่าเหตุไค^น นงรามจิงไม่ ปลงใจย^นค[ิ].

สุเทษณ์.

รู้ว่อย่างไรว ?

มายาวิน.

หากทูลความไสร้ จงโปรดปราณี.

สุเทษณ์.

เขาเดิขอฆ่าเกรง, เร่งขอกบตัน มีเหตุร้ายคิ จงเล้ามาพลัน.

มายาวิน.

เมื่อครั้งพระองค์เป็น วรรณราชัน (อินทวิเชียร, ๑๑.)

ครองเขตประเทศขัณ—

พระวิสุทธิปัญจาต,

ตรัสใช้มายุเป็น

บรรพตทูลสาร

ถึงราชะผู้ผ่าน

นรชาติสุราษฎร์งาม,

ขอของศิริคาชอ

มะทะนาวิไลยราม

เป็นราชันตาม

วรรณราชประเพณี;

แต่ท้าวสุราษฎร์ไสร้

ขมียอมและยินดี

ให้ซึ่งพระบุตร,

พระกัทรังพระโกธธา.

ตรัสเกณฑ์พลหลวง

จตุรงค์เสนา

ยกไปประชิดรา—

ชะบุรีวโรคม.

โจมตีบุรีขึ้น

ข่มทนต์ลายลุ่ม,

จับไค้นโรคม

นรนาถสุราษฎร์มา;

จึงมีพระโองการ

จะประหารพระชีวา,

แต่หากจิตมา

และประนอมมนอนันท์,

ยอมเป็นพระอุบาท

บริจาริกานันท์,

ได้โทษะชีวัน

ก็จะคงพระอาญา.

ฝ่ายนางก็ยอมตาม

วรรณราชัญชา,

พวกรอดพระชนมา	ก็เพราะลูกสีกัก
ครั้นนางเสด็จถึง	วรมาละภาศรี
ก็มเกศและกรายที่	ทวิบาทพระภูบาล,
แล้วทูลแถลงโดย	สิริสัจจะวาทหวาน
ว่าองค์พระนงคราญ	ขมิ้อยากจะขัดไต่,
แต่ได้ประณิญา	วรสัจจะมั่นไว้
ว่าจักมิยอมให้	นรณฤตกรก.
ครองนแหละสุกแสน	จะประตกประเทคนัก,
เพราะว่าบิดารัก	จะบรอดพระชนมา,
จึงยอมถวายเป็น	และก็ได้พระโทษา
ขององค์ชนกนา—	ละบต้องมลายชนม์.
เสด็จก็จะการค	กรณียะเป็นผล,
กราบขาทยคุณตน	มะทะนาระลาตาย.
ว่าพลางยุพาชัก	วรชัคคะแพรวพราย
แทงทรงพระทรวงตาย	เฉพาพิภตรพระภูม.
ตายแล้วกำเนิดใน	สุรภพพิศิษฏ์;
ฝ่ายองค์พระภูม	ก็ข้าเพญพระลักรม,
จนได้สำเร็จผล	จรดล ณ แดนสุวรรณ
มาพบและรักกัน	เพราะจะเคยสืเนหา.
แต่กรรมพระทำไว้	ณ พระชาตอคตมา

ของชิตและขวางหน้า ขมิให้พระสมจินต์.

อันถอยคนทล ถูกสัจจะทงสน,

ของคพระฝย่น สรวทระปราณ.

สุเทศน์. ททานเล่าไซ้ เราขอขอบใจ ททานไมตรี, (สุรางคณา, ๒๘.)

และเราขอเพียง เสี่ยงเคราะห์ทุกข์ เผื่อโชคจะมี คติไต่สักรา.

มายาวิน. แล้วแต่จะโปรก, ไม่ทรงพิโรธ ก็บุญนักรหา;

ขอประทานไฟ จะได้บูชา.

จิตรระรถ. (ร้องตะโกนส่งไปในโรง.) เอาของออกมา ตามทสั่งไว้.

(คนใช้นำเครื่องทำพิธีออกมา, คือบายศรี ๑, หัวหมู, เป็ด, ไก่, มะพร้าวอ่อน, ขันหมสำหรับจุดไฟ, และเทียนชนวนจุดไฟพร้อม; ของเหล่านี้
เอาไปตั้งตรงหน้ามายาวิน, และมีคนเอาน้ำคามาทอกแล้วเอาหนึ่งกวางปูบน
หน้าคาเป็นอาสนะ. มายาวินขึ้นนั่งขัดสมาธิบนอาสนะ, จุดไฟในขันหม, แล้ว
กล่าวคำบูชาต่อไปนี้.)

มายาวิน. โอมยังคมพระคณศะเทวะศิวะบุตร์ (สททุลลวิกิพิต, ๑๘.)

ฆ่าพิษณะสันสุก ประลัย;

อ้างามกายะพระพรายประหนึ่งระวิอุทัย,

ก้องโกญจะนาทให้ สหรรษ์;

เป็นเจ้าสี่ปประสิทธิ์วิวิธวรรณ

วิทยาวีเคษสรว— พระสอน;

ยามฆ่ากอบกรณพนิมะยะบวร,

จงโปรดประทานพร ประสาธ.

โสมนารายณะเทพเถลิงอระคะธาณ,

ขนิษฐบรรณราช จวล;

ถอคงขจระคะทาธรณณ

ปรายักษ์ระกมณัท มะลาย;

เซยวชาญโยคะวิหพระพิระอภิปราย

กลกัระทงหลาย สละมัท.

ยามชากรณยพมมะระวิห

จงสมมะโนสัท--อิเทอญ.

(พิณพาทย์ทำเพลงสาธการ. มายาวนไหว้บูชาสัท, แล้วร่ายมนตร์

ต่อไป.)

อัสองเทเวศร์ โปรดเกศข้าบาท ทรงฟังซึ่งวาท ทกราบทูลเซอญ,(วิชุนมมาลา,๘.)

โปรดช่วยคลไ ทรามวยให้เพลิน จนลิมขวยเขิน แล้วรีบเร็วมา.

ควัยเคชเทพไท้ ทรามวยรูปงาม จงไต่ทราความ ข้าชอนน้า,

แมคคชชชน ฝนมมครคาถา ขอไห้ทรา เขาถึงถึงใจ

มาเถิดนางมา อย่าช้าเซอชชอย ทูชานคอย ค่อนรับทรามวย,

อ้านางโคภา อย่าช้ามาไว ทูข้าสั่งให้ โคมกรับจร.

โคมยงอย่าชิต รีบรคมาเถก ชนชคคกเกิด ในทรวงเรารัน,

มาเร็วบคน รีบลลจจร มาเร็วบจร ข้าเรียกนางมา.

(มายาวินประนมมือและนงขรกรรม พิณพาทย์ทำเพลงกระสันนขาต.)

ทุก ๆ คนทั้งคาคอยมองดู. พอถึงรวบท้ายตระ มัทนาเดรอกมา, ตาจึงเฝ้าไม่
แลดูใครและกิริยาอาการเป็นอย่างคนที่ยังหลยอยู่, และพูดหรือแสดงกิริยาอย่าง
คนทณ สุธะณลุกจากบัลลังกลงมาคอรบด้วยควมยณ, แตะครนเห็นมัทนา
จ้งงอยู่ไม่ยมแย้มกชงก, แล้วหันไปพูดกับมายาวิน.)

สุเทษณ. นางมาแล้วไสร้ แต่ว่าฉันใด จ้งไม่พูดจา? (สุรางคณา, ๒๘.)

มายาวิน. นางย้งงงวย ค้วยฤทธมนตรา, แต่ว่าข้า จจะเกยคณ.

(พูดสั่งมัทนา.)

คุกอนลัชาดา มะทะนาวิไลยศรี, (อินทรวีเชิร, ๑๑.)

ยามองคสุเทษณม วรพจนประการไค,

นางจ้งทำนลคอย มะชรส ๓ ตรัสไสร้;

เข้าใจมิเข้าใจ ถูกคอยพระจำพลน.

มัทนา. เข้าใจละเจ้าข้า; ฉิวองคสุเทษณน

ตรัสมาคินนพลน จจะเลลยพระวาท.

สุเทษณ. อ้าโหมวิไลยสบุรียา มะทะนาสุรางคศรี, (วสันตดิถ, ๑๔.)

พรวกและกอบอวระค บมเวณลิเนหั่นก;

บอกหน้อยเถอะว่าครุณเจ้า ก็ระยอมสัศกรัก

มัทนา. ข้าสัศกฤมสัศก ก็มิชคจะคัลลยตาม.

สุเทษณ์. จริงฤาจะเจ้าสุมะทะนา ว่าจะเจ้าแถลงความ ?
มัทนา. ข้าขอแถลงวาระนระตาม สุระเทวะไปรดปราน.
สุเทษณ์. รักจริงมิจริงถูกไฉน อรไทยย้งแจ้งการ ?
มัทนา. รักจริงมิจริงก็สุระชาญ ชยะไปรดสถานใด ?
สุเทษณ์. พรักและทวงวระรัก และ บ ทอด บ ท้งไป.
มัทนา. พระรักสัคค ฌ พระหทัย ฤจะทอดจะท้งเสีย ?
สุเทษณ์. ความรักละเหี่ยอระระทก เพราะมีอาจะคลอเคลีย.
มัทนา. ความรักระทกอระระละเหี่ย ฤจะหายเพราะเคลียคลอ ?
สุเทษณ์. โอ้อไ้กระไรนะมะทะนา บ มีทอยพระจำพอ ?
มัทนา. โอ้อไ้กระไรอะมระง้อ มะทะนามิพอคั !
สุเทษณ์. เสียแรงสุเทษณ์นะประวัติพิท มะทะนา บ เปรมปรีย.
มัทนา. แม้ข้า บ เปรมปรียะฉน ฉิระไปรดกัเสียแรง.
สุเทษณ์. โอ้อปวิไลยะศุภะเลก บ มีควระใจแขง.
มัทนา. โอ้อปวิไลยะมละแขง ละกัจำจะแขงใจ.

(สุเทษณ์ร้องกุนาง, แต้นางยังคงตาลอยไม่จับท่ายุ, สุเทษณ์ออกฉงน,

จ้งลองพุดไปอีก.)

สุเทษณ์. หากพิจะกอดวุดและชุม— พิตะเจ้าจะว่าไร ?
มัทนา. ข้าบาทระชัคถูกมิไค ฉิพระองค์ระทรงปอง.

สุเทษณ์. ว่าแต่จะเต็มฤทธิฤทาท คนกอกและบุญน้อง?

มัทนา. เต็มใจเต็มคนก็ต้อง ประคยตร์ระเขยขค.

(สุเทษณ์ไม่พอใจในคำตอบของนาง, จึงหันไปพูดกับมายาวิน.)

สุเทษณ์. แน่ะมายาวิน เหตุไฉนพิน จึงเป็นเช่นนั้น? (สรวลคณา, ๒๘.)

ดูราวมะเมอ ผลอ ๆ ฤติ ประคยตร์ไม่มี ชีวิตจิตใจ.

ครวไคเวราตาม หล่อนก็ย้อนความ เหมือนเช่นตามไป,

ทั้งนี้จะชวนชวนเขยฉนไค ก็เปรยเหมือนไป พุดกับหุ่นยนต์.

มายาวิน. เทว, ทนาง อากาเป็นอย่าง นีเพราะฤทธิมนตร์:

โยคะอันชลัง บังคับไฉน ให้ตอบยุบล ไคตามต้องการ.

แต่จะบังคับ ใคร ๆ ให้กลับ มโนวิญญาณ,

ให้ชอบให้ชัง ยืนยังอยู่นาน ย่อมจะเป็นการ สดพันวิสัย.

หากว่าพระองค์ มีพระประสงค์ อยู่เพียงจะให้

นงคราญผลอง รองพระบาทไซริ้ ข้าอาชุกใจ ไว้ด้วยมนตรา,

มิให้รตน คอคงขงขค ชงพระอชณา,

บังคับให้ยอม ประนอมเป็นข้า บาทบริจา ริกาทวัน.

สุเทษณ์. ฮะ ! เราไม่ชค ไคนางละหนอ โดยวินัน!

เสียดแรงเรารัก สัมคใจครัน อยากให้นางนั สัมครักคอบ.

ศกจิตด้วยมนตร์ แล้วตามใจตน ฝ่ายเทยมิชอย,

เราฝัละโยม ประโลมใจพลอย ให้นางนัชอย นักรกจริงใจ.

ฉันทานคร กล้วยเวทมนตร์ อย่าช้าไร,
หากเราโชคได้ ครองคงได้ สักสมดังใจ; วัชฌายมนตรา.

มายาวิน. เอว เทวะ.

(มายาวินประนมมือแล้วรำยมนตร์ต่อไป.)

มายาวิน. อันเวทอาถรรพ พหุณณิกจิต แห่งนางมิ่งมิตร อยู่ยุดินนา, (วิชฌมมลา, ๘.)
จงเคลื่อนคลายฤทธิ จากจิตกัญญา คลาย ๆ อย่าช้า สักสควหาภัย!

(พิณพาทย์ทำเพลงรว. มายาวินยกมือไหว้แล้วเสกเข้าไปทางมัทนา. ฝ่าย

มัทนาคอย ๆ รุกขกัฏ, เขามอลอบตาเหมือนคนตนนอน, และพอจบรวกพอได้

สติบริบูรณ์. บัดนี้นางเหลียวแลไปเห็นสุเทษณ์ก็รักใจ, ทั้งทำเหมือนจะหนีไป,

แต่สุเทษณ์ขวางทางไว้.)

สุเทษณ์. อ้ามัทนาโฉมฉาย เนิตช่วงกิ่งสาย วิชชุประโชติอัมพร, (ฉบง, ๑๖.)

ไหน ๆ ก็เจ้าสายสมร มาแล้วจะร้อน จะรณและรบไปไหน?

มัทนา. เทวะ, อันข้าไซ้ ฆานอย่างไร ขทวายสำนักสัณนิ;

จำได้ว่าข้าสถิต ในสวนมาลิต และลมว่าเพยเซยใจ,

แต่อยู่ ๆ ทัณใด ยังเกิดร้อนใน อรุณประหนึ่งไฟผลาญ,

ร้อนจนสุดทันทาน แสงไฟในราน ก็ล้มลงสิ้นสมฤติ.

ฉันใดมาได้แห่งนี้? หรือว่าไต่มี ผู้ใดไปอุ้มข้ามา?

ขอพระองค์จงเมตตา และงดโทษข้า ผู้ถูกรุกถึงลานใน.

สุเทษณ์.

อำอรเอกองค์ไ ร ฟ้าจะบอกให้ เจ้าทรายคตังจันต;
 ฟ้าเองไซ้มาขวาน ให้เชอญูพิน มาทนต์วยอาถรรพ์.

มัทนา.

เหตุไคพระองค์ทรงธรรม จงทำเช่นนั้น ให้ข้าพระบาทต้องอาย
 แก่หมู่ชาวฟ้าทั้งหลาย? โอ้พระภุชชายุ พระองค์ทรงปราณ.

(มัทนาร้องให้. พินพาทยทำเพลงโศก. สุเทษณ์ปลอบ.)

สุเทษณ์.

อ้ายขตสีเนหา

มะทะนาวิสุทธิศิริ, (อินทวงศ์, ๑๒๐.)

อย่าทรงพระโคก

วรพักตร์จะหม่นจะหมอง

พินนรูกเจ้า

และจะเฝ้าประคิยประคอง

คชัตถ์อันอันอง

ขมิให้ระคายระคาย.

พรกวะธุนวล

ขมิควรรระอาละอาย,

อันนาริกขชาย

ถูกควรร่วมมจรรัก.

รูปเจ้าวิไลยราว

สุระแสงรั้งประจิตประจักษ์,

มิควรรระวางรัก

เพราะพระอุพลณ;

ธาดารสร้างองค์

อรเพราะพิสุทธิศรพ

ไว้เพื่อจะผูกพัน—

ชนะจิตระจองฤก.

อันพิศขญแล้ว

ก็พระเอนประสพสุริ

แลรกรสมคม

มนะมุงทนถนอม.

ขอโฉมเลลาปลง

พระฤกัประนีประนอม

รกรกและยินยอม

คณรกรสมคัสมาน.

หากนางมิขังขัก

ประคิพักประสมประสาน,

ทงตองจะสุชานาน
 อ้าวช่วยระวังภัย
 พรกอนงคินาง
 เหมอนพมไคคง
 ทรยไชรยไผเงิน—
 ชพอยูกเหมอนทาย,
 ทุกขยากและกรากกรม
 อ่าฟงคนเกิด
 พอให้คนน
 ฟงถอยการสัสมะระวอน
 จักเปนมสาวจะระนควัย
 อันชายประกาศระระปะทาน
 หญิงควรจะเปรมกะมะละยัง
 แดหากฤตืออิรม
 เปนปดและลงบุษราค
 คุษาพระบาทสิสุจิต
 จงหวงและมุงมะระละใน
 อันว่าพระองค์กรุณะชัย
 อักควรผลองวรมหา
 ดงนกระนงฤกรบม

มัทนา.

มนจอยจกบจาง.
 ทชระพระคายระคาง;
 ฌมสัสมฤตถวล,
 วรชระชวทน—
 ตะนะห้วงและท่อนนิม.
 เพราะมิวายระทวยระทม
 อูระชาระกำทว.
 มะทะนาและทอยว
 สัชรนระเริงระรวย.
 ฌนณณเชอชวย (วสันตดิถี, ๑๔.)
 บมิตรงกะความจริง.
 ประคิพัทธะแด่หญิง,
 ฌวะจิตตะทอยรัก;
 จะเฉลยณนจัก
 กัจะหลงละเลิงไป.
 บมิตักจะปดไคร,
 วรเมทตะธรรมา.
 ฤกัควรจะปริตา,
 กรุณาธิคุณครัน;
 อูระแห่งกระหม่อมฉัน,

- ที่ทนต์อาจะอภิวัน— ทนระคอบพระวาทา
 ให้ถูกประทุสุระประสงค์, ฌิระทรงพระไกรธา,
 หม่อมฉันก็โอนคิระณยา— ทะยุคและกรายกราน.
สุเทษณ. ที่หลอนมียนยอม มะนระกัสมักส์มาน, (อินทวงศ์, ๑๒.)
 มัญญะสมรมาน อภิรมฤเป็นไฉน ?
มัทนา. หม่อมฉันบ่มบุษะผู้ ประคิพัทธะโคโค, (วสันตคิลก, ๑๔.)
 เปนโสคัมมะมะระสไฟ อภิรมฤสมรส.
สุเทษณ. เช่นนั้นกเชอญฟ่ง คนุกกล่าวลีเนหะพจน์, (อินทวงศ์, ๑๒.)
 เจ้างามประเสริฐหมก ก็สมควรฤจะคำ.
มัทนา. หม่อมฉันสคัมมะระอุระฉอย ก้านักเสนาะคำ, (วสันตคิลก, ๑๔.)
 แคตองท่านลวะจะนะชา คุระได้ท่านลมา.
สุเทษณ. นเจ้ามยอมรบ รัสระกณนฤจำ? (อินทวงศ์, ๑๒.)
 ทวัณจะเลวสา หะสะก้วยประการไฉน ?
มัทนา. อ้าองค์พระผู้สรววิศิษฏ์, พระจะผิตะฐานใด? (วสันตคิลก, ๑๔.)
 หม่อมฉันสิทธามเพระบมิได้ อนุวัตนพระบณชรู.
สุเทษณ. ยงฟ่งพระจิระ กิระตประมวณฺ์ประมุล, (อินทวงศ์, ๑๒.)
 ยงชกยงพน ทชะท่อมระทมหะทัย !
 อ้าเจ้าลำเภาพกักร สิริวิลักษะณาวีไลย,
 พจวนระคองไคล สัตเพื่อพระวงอนงค์.

มัทนา.

โอ้ โอ้ละเหี่ยวระส่ำ วรรคพิทธานทรง (วสันตดิถี, ๑๔.)
 อ้อยอิ่งแสงทองประสง— คณัตถ์กรรมหม่อมฉัน;
 อยากใคร่สนองพระวรสัน— ทรคุณอนเนกนั้น,
 จนใจเพราะผิดคติสุธรรม— สรวิตประทีปฉายา.
 ขอให้พระองค์อมระเท— ะเสวยประโมทา,
 หม่อมฉันจะขอประณตะลา— สรรวาสลิลาศไป.

(มัทนากราบแล้วจะไป, แต่สุเทษณ์จับข้อมือไว้ ด้วยกิริยาออก

จะโกรธ.)

สุเทษณ์.

ช้าก่อน! หล่อนจะไปไหน?

(ฉบง, ๑๖.)

มัทนา.

หม่อมฉันอยู่ไป ก็ใคร่ของแต่ทรงรำคาญ.

สุเทษณ์.

ใครหนอยอกแก่นงคราญ ว่ารำคาญ?

มัทนา.

หม่อมฉันสังเกตเห็นเอง.

สุเทษณ์.

เฮอ! หล่อนนั่นมาล้อเล่น! อันตัวพี่เป็น คนโง่ฤๅข้านใด?

มัทนา.

หม่อมฉันเคารพเทพไท ทูลอย่างจริงใจ ก็มีทรงเชื่อเลย,
 กลับทรงตำรัสเฉย ชวนชักชมเชย และชิตสนธิเสนา.
 พระองค์ทรงเป็นเทวา ธิปไตยปรา— ฏุกเกียรติยศเกรียงไกร,
 มีสาวสุรางค์นางใน มากมวลงแล้วไซ้ ในพระพิมานมณี,
 จะไปรคปรานข้าบาทนี้ ลักกราทร? และเมื่อพระเบอชานอัย,
 จะมีคองนั่งละห้อย นอนโคกเศร้าสร้อย ะเง้อชะแง้แลหรือ?

หม่อมฉันเป็นผู้ถือ สัจจาหนงค่อ ว่าแม่มกรจริงใจ,
ถึงแม้จะเป็นชายใด ขอสมพาศไสร้ ก็จะมียอมพร้อมจิต.
ตงนขอเทพเรองฤทธิ ไปรตชาน้อยนิค. ซ้าบาทขอขงคมลา.

สุเทษณ์.

(ตวาด) อุเหม!

มะทะนาชเจ้าเลห์

ชีชีข้างจ่านรจา, (กมล, ๑๒.)

ทะละคำอวาทา

ฤกระบิกระบวนความ

คนถามก็เจ้าไสร้

ขมิทอย ณ คำถาม,

วนิดาพยายาม

กะละเล่นลำนวลหวล.

ก็และเจ้ามเต็มจิต

จะสัดข้คนชวน,

ผิระให้องค์นวล

ชนะหล่อนทงใจ.

ข้มียอมจรวรรัก

และสัคสมรไสร้,

ก็กระนจะยอมให้

วนิดานิवासวรรค,

ผิระนางพะเอนชอย

มรอนักชาพลัน

จะทรนทรายคัล—

ยะบ่อยากจะยินยล;

เพราะฉนั้นจะให้นาง

จุติสฺส ณ แคนคน,

มะทะนาประสงค์ตน

จะกำเนต ณ รูปใด?

ทวยทจะทรุ่บาท

ฤจะเป็นอะไรไสร้,

วขุเลอกจะตามใจ

และจะสาปประกุสรว;

จะสัดิถฉนั้นกว่า

จะลำนิก ณ โทยทณศ.

และผิวนคนพลัน

จะประสาทพระพรให้

๖
มัทนา.

วนทางจรลกลย
กัจะชอบสัฐานโต
อาเทพศกคัสททชง

ช้าเป็นแต่เพียงช้า
 หมอมมณนธภาพ
 จึงไม่ใคร่ของคร
 อินทรงเมตตาควร
 คุณท่านทมาแสน
 อันโปรดให้เลอิกตาม

ขอเป็นขงมาล
 สักแต่แจจอมสรวง
 ขอเพียงให้มคน—
 วยกลั่นของข้าบาท
 ใจนิตยบชาจอม
 ข้าขอแต่เพียงให้
 ให้ข้าได้ทำคุณ

สัพเพสน.

๑๒
ท. เจ้าอนงค์ขออนุญาต เราจะยอมสวามิภักดิ์ พะริทัตติงใจจันท์. (ฉบง, ๑๖.)

๑๓
ด. ท่านนายวัน, นางนวล จะดิ้นรนไปไหน.

๑๔
ก. ขณใดที่ใคร่ ทงมทงส ออกทงมกลนส่งไค?

๑๕
ด. คงใหม่หนามไว้ บอกรับให้ เหล่าเรจจานผลาญยุย.

ณ ประเทศสวาลยา :

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

พระเจ้าทองพระอาญา. (ศาลนี้, ๑๑.)

໑. ໒
ປມມຸງຈະຄວາດ.

และก ไชยพิงม,

บรรพตพระจอมแมน.

จะประจบและตอບแทน

คณนาประมาณ.

၁၂ ၁၃
ဂုဏ်သာ ဝေ ပုဂ္ဂိုလ်,

รุจิเรกวิไลยวรรณ,

จะประสิทธิ์ประสาทพรนี้,

พระธรรมปิฎก. ๕

ก็จะได้อะไรตอบแทน

๑๕
๑๖
๑๗
๑๘
๑๙
๒๐
๒๑
๒๒
๒๓
๒๔
๒๕
๒๖
๒๗
๒๘
๒๙
๓๐
๓๑
๓๒
๓๓
๓๔
๓๕
๓๖
๓๗
๓๘
๓๙
๔๐
๔๑
๔๒
๔๓
๔๔
๔๕
๔๖
๔๗
๔๘
๔๙
๕๐
๕๑
๕๒
๕๓
๕๔
๕๕
๕๖
๕๗
๕๘
๕๙
๖๐
๖๑
๖๒
๖๓
๖๔
๖๕
๖๖
๖๗
๖๘
๖๙
๗๐
๗๑
๗๒
๗๓
๗๔
๗๕
๗๖
๗๗
๗๘
๗๙
๘๐
๘๑
๘๒
๘๓
๘๔
๘๕
๘๖
๘๗
๘๘
๘๙
๙๐
๙๑
๙๒
๙๓
๙๔
๙๕
๙๖
๙๗
๙๘
๙๙
๑๐๐

มรทรงพระการณ,

และประโยชน์ขอยุ่หมั่น.

พระสัททนต์. (ฉบับ ๑๖.)

มายาวิน.

เทวะ! อันไม่จามสรวพ มีลักษณะดั่งกับ พระองค์ดำรัสถาม
 ในนันทะโนทยานศรี, องค์พระศรี จัโปรคเป็นยอดมาลา.
 เห็นมีแต่ในฟากฟ้า, ในแดนคนหา ไม่นมีใดแห่งไหน.

สุเทษณ์.

ไม่นมีนามฉันใด? ท่านจงเล่าให้ เราทราบซึ่งลักษณะแสดง.

มายาวิน.

ไม่เรียกพระกาฤพ—	ชระสัธอรุณแสง (อินทวิเชียร, ๑๑.)
ปานแกมแลลัมแดง	ครุณ ฌ ยามอาย ;
คอกใหญ่และเกสร	ลวคนธะมากมาย,
อยู่ทวนขวางวาย	มธุรสขรรโกล.
อกทงสระพรงหนาม	คระเข้มประคัยไว้,
ผิงเขยวสีบินไขว่	ขมิใครจะห่างเหิน.
อันกฤษะกาหอม,	บริโวกอรอยเพลิน,
รสหวานลิหวานเชอญ	นวลมเพรารเลิครส;
กินแล้วระงับตร	พิชระโทษะหายหมด,
คอดมและกลด	ทษะเสมหะเลื่อมสรพ;
อกทงเจริญกา—	มะคณาภิรมย์นันท์
เย็นในอรุณพลัน,	และระงับพยาธ.

สุเทษณ์.

กัธระ, จะให้มารศรี เป็นไม้ดอกนี้ ไฉนยงจะว่าฉันใด? (ฉบง, ๑๖.)

มัทนา.

ไหน ๆ จะเป็นคอกไม้. หม่อมฉันพอใจ เป็นคอกที่ออกนามมา.
 ข้าชอกัมเกศวันทา ที่จอมเทวะ การุญให้เลือกเช่นนั้น.

สุเทษณ์.

ด้วยอำนาจอิทธิฤทธิ์ อันประมวณมี ณ ตัวกูผู้แรงหาญ,
 กุสาปมัทธานงคราญ ให้จิตผ่าน ไปจากสุราลัยเล็ก,
 สู่แดนมนษและเกิด เป็นมาลเล็ก อันเรียกว่ากฤษณะ,
 ให้เป็นเช่นนั้นกว่าจะ รุสีกอระ ระอุเพราะกรงใหญ่.
 ทุกเดือนเมื่อถึงวันเพ็ญ ให้นางเป็น มนุษย์อยู่กำหนดมี
 เพียงหนึ่งทวารวารี; แต่หากนางมี ความรักบุรุษเมื่อใด,
 เมื่อนั้นแหละให้ทรมวย คงรูปอยู่ไซ้ร้ ยคนกลบเป็นบุษผา
 หากรักชายแล้วมัทนา ยมีสุชา— ภิรมย์เพราะเวรร้างรัก,
 และนางเป็นทุกขยิ่งหนัก จนเหลือทัก อดทนอยู่อีกต่อไป,
 เมื่อนั้นแล้วอรไทย กล่าววอนเราไซ้ร้ เราจึงจะทไทยทัณฑ์.
 นางมัทนา จิตยอนาน จงมะละฐาน สุระแมนสุวรรณ.(จิตรปะทา, ๘.)
 ไปเถระกำเนิด ณ หิมาวัน คงคนล้น วิสาปไว้!

(พิณพาทย์ทำเพลงคูกพาทย์. สุเทษณ์แผลงฤทธิ, ฟ้าแลยแวววายตลอด)

เพลง. พอถึงรวทาย มัทนาร้องกริดและล้มลงกยพน.)

(ปีตมาน).

สารัตถ์

สาวตรี

องกที่ ๓

ตอนที่ ๑

ฉาก: ในกลางป่าโปร่งแห่งหนึ่ง.

(ฉากเป็นป่าโปร่งอย่างงาม ๆ น่ายาย, มีต้นไม้ซึ่งมีผลเก็บได้จริง ๆ
บ้าง, ก็มีคนไม่สำหรับตกเป็นพินาศด้วย, ข้างขวาแห่งเวทีมีคนใหญ่
คนหนึ่งซึ่งนอนอยู่บนโขดเขย ๆ, และโขดหินต้องทำใหม่ตลอด ๆ จากขวาลงไป
หาซ้ายแห่งเวที เพื่อให้คนนอนลงบนที่นั้นได้. ในตอนที่ ๑ นี้เป็นเวลา
กลางวัน.)

ก่อนจะเปิดม่านพิณพาทย์ทำเพลงฉิ่ง. พอเปิดม่าน, พระสตัยวาน
ธชชวาน, และนางสาวตรีธชชวาน, เดินออกมาด้วยกัน; พิณพาทย์หยุด.)

. บทร้อง — สาวตรีกับสตัยวาน.

(ชมดงนอก.)

สาวตรี. ๑ ทอดพระเนตรนันทลภระหม่อม
ผลมะม่วงสีทองอมตักตนอยู่
ราวกับหลอด้วยทองยิ่งมอด
นักวารสคงชชชชชชช.

สตัยวาน. จริงละแม่แน่นแท้สคงหวาน
 แต่ก็คงไม่ปานกนิษฐา
 หวานอะไรไม่ปานหวานวาจา
 แห่งน้องแก้วแววตาของสาม.

สาวตรี. ๗ ๔ ๕ ๔ ๖ ๕
 อวยปานนมหรอยยังไม่จืด

สตัยวาน. ๗ ๕ ๖ ๕ ๕ ๕
 เป็นไม้ม้วนซัดละโลมศรี

สาวตรี. ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 อันเวลาล่วงมาถึงเกอยบ

สตัยวาน. ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ส่วนตัวพินเห็นเป็นหงวน.

สาวตรี. ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ไต่พึงพระวาทะเช่นไร

 ใครจะไม่ลุ่มหลงองค์จอมขวัญ ?

สตัยวาน. ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ใครไต่เมยเช่นนี้ชวน

 จะไม่หลงเมยนั้นไต่ฉันใด ?

สาวตรี. ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ก็เอาสีมาเผ้าทรงเย้ายวน

 เวลานี้ไม่ควร.

สตัยวาน. เป็นไหน ?

 ก็เราอยู่ในกลางระหว่างไพร

 จะมีใครเติกราย ?

สาวตรี. อายเทวา !

สตัยวาน. อันทวยเทพก็เปรมเกษมสุข

 แสนสนุกด้วยควมเสนาหา

แนบสนธิชิตเทพกัญญา

จะนินทาเราจนมหรือนอง.

สาวตรี.

ยิ่งเกลียดกษานเผ่ายังเข้าตัว

พระทูลหัวแก้ไปไม่ขัดข้อง

เล็กกนท, แม่มเมตตาน้อง

ไปรคทรงเก็บพวาทองโน้นประทาน.

สัตยวาน.

แต่ดวงจิตยังปลิดให้น้องได้

ปลิดมะม่วงเป็นไรขอสงสาร

(ไปเก็บผลมะม่วง.)

สาวตรี.

ดวงหทัยทรงชัยไปรคประทาน

ก็เป็นการคอยแทนแสนสีกดิ์.

(สัตยวานให้มะม่วงแก่สาวตรี.)

สัตยวาน.

มะม่วงนกลางทงหอมหวาน

เมื่อถึงการเสวยเด็กโฉมศรี

พระต้องตกไม้ในขคน

เพื่อไปเปรอออกันเช่นเคยมา. ฯ

(สัตยวานไปตกกิ่งไม้ทำฟัน. สาวตรีไปนั่งไถรมไม้ใหญ่, หยิบดอกไม้ออกมาจากในย่าม, และมัดช่อดอกไม้พู่ลางร้องลำพलग.)

บทร้อง—สาวตรี.

() (๓๖)

๑ สุกุมลิตลลิต ๗ มากมอลม
 ๗ ๗ สิวาลายวิเลขา
 เหมือนแสงแว้งแทงล่อแมลงให้บินมา
 เพราะหมายว่ามกลั่นอนรรวย
 เปรียบเหมือนนางครุฑอยากมีคู่
 แทะกายาล่อชู้ให้เห็นสรวย
 เพื่อจะลวงชายหลงแสงงงวย
 แล้วเอออวรับรักสมัคกัน
 แต่มบางมาลิส่อน ๗
 กลั่นขจรนรมยลพณ
 ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
 ๗ ๗ ๗ ๗ ๗
 เพราะรักเลือกพนักจริง
 เปรียบสตรีผู้สมชาติ
 มรวาทน่าชมสมกับหญิง
 ขลุ่ยไฉ่นอมกล่อมเลี้ยงจริง
 เพราะรักยังขอกอดทวงใจ ๗

บทร้อง—สัตยวาน.

(ทเลี้ยว)

๑ สาวีตรี, เหตุทำงานหนัก
หวั้งปวดขึงนักร้าวใหญ่
ทั้งอวัยวะและทนต์

ไม่สยายเป็นพันพรรณา
พิษไข้แน่นแล้วดวงสมร

ราวกับศรประหารรานเกศา

และเพลิงรุ่มสุมไหม้ในอุรา

รานจะบ้าเพราะพิษอัน

ช่วยประคองเถิดคนองผู้งามชน

เพราะไม่สามารถยืนแล้วตัวพ

โอย! โอย! แก้วตาช่วยสาม

ครั้งนี้ใช้กาจแทยขาดใจ! ๖

(พิณพาทย์ทำเพลงตระสันนิษาท. ขวานตกจากมือพระสัตยวาน, และ

พระสัตยวานเซ. นางสาวีตรีขลุ่ยไปพุงมายังไต้หวัน, แล้วนั่งลงและ

ประคองพระสัตยวานไว้ยันคัก. พระสัตยวานแสดงกิริยาอาการทรมานทุกข์มากจน

เป็นลำดับ, จนในที่สุด เมื่อถึงร่ำวายพระ พระสัตยวานจึงทว้ออนและสิ้นสมฤติ.)

บทร้อง — สาวตรี.

(ไอ้ใน, รัชพิณพาทย์)

๑ ไอ้ว่าพระทูลกระหม่อมแก้ว

มาทางเมยเสียแล้วช่างทำได้

จะเสด็จจรด ฌ หนใด

ไยไม่ชวนเมยไปเป็นเพื่อนทาง

พระมาทางเมยไว้ไม่นำพา

ปล่อยให้ร่างกลางข้าอันใหญ่กว้าง

เมยอยู่เดียวพุ่มฟอกอ้อกว้าง

ขอวางวางชีวิตติดตามไป. ๗

(พิณพาทย์ทำเพลงโศก. สาวตรีทอดพระสัถยวานร้องให้สอัสสน.)

(พิณพาทย์ทำเพลงคูกพาทย์. พระยมออกมาทางหลังขวา. สาวตรีเห็นก็ตกใจ.)

บทร้อง — สาวตรี.

() (๓๗)

๑ ข้าได้เห็นพระโสมอันผ่องผุด

ผุดกับโสมมณักรู้ได้

ว่าพระองค์คงเป็นเทพไท

ซึ่งเสด็จจรไรมาทน

อ้าองค์เทวราชพิลาศขุณ

โปรดการุณย์แก่ข้าบาทศรี

ทเสด็จขงถงทน

พระองค์มีพระประสงค์จ้านงใด ? ๖

บทร้อง — พระยม.

() (๓๘)

๑ ทราสาวตรีศรีสมร

อันขงอรภักดีเป็นยิ่งใหญ่

ต่อองค์พระภรรยาผู้ยาใจ

ข้อมิไค้หน้ายรภักดีเวลา

๒ ทงเรือนมิโยคะสมขัติ

ปรากฏชื่อน่าชมเป็นหนักหนา

เพอเหตุนเรายอมสนทนา

กับนางแก้วกัญญาสาวตรี

๓ ทวเรือนคอพระยมราช

ผู้ทรงฤทธอำนาจอย่างเต็มท

๔ อนพระสัตยวานกุมารน

หมคอาบงตทองววยปราณ

๕ เหตุนี้ทวเราเอาจวงมา

๖ เพอมทเรอและคร่าหส์สถาน

๗ ออย่าเสียใจมากไปไม่เข้าการ

๘ ไซ้ว่าสัตยวานจะคืนชนม์. ๖

บทร้อง — สาวตรีและพระยม.

() (๓๔)

สาวตรี.

๑ เทวพระผู้ครอบธา
ข้าพระบาทหลาภกิจคิณ
ข้าเคยนฝ้เฒ่าเล่าขบล
ว่ายามคนถึงทควรบรรล
ยอมมทชงพระองค์ทรงมาคร่ำห
ก็แต่ว่าครานเป็นไฉน
จึงเสด็จมาเองเช่นนี้ไซ
ข้าสงสัยไปรคแถลงแจ้งเหตุการณ.

พระยม.

พระกุมารมีคุณสมบัติ
อีกโฉมตศรสวัสดิทุกสถาน
เป็นประหนึ่งห้วงแห่งกฤตการ
พระกุมารไม่ควรทศคร่ำหไป
เราจึงได้ลงมาเอง ณ คราน.

สาวตรี.

โอ้เทววิชัยไฉนไม่
ทรงเมตตาข้าพระเจ้า.

พระยม.

จงเข้าใจ

ผวถึงอายุขัยเราจึงมา.

แม่ทองโธ่ตาม.

พระยม. อย่าไม่อย่า

๕๐
มาวอนชอชวณของวรรตา

ขอมมีใจ, กัญญาขำว่าไร ๆ

พิณพาทย์ทำเพลงรว. พระยมนเอบ่วงจวงลงไปคล่องตัว "ปราณ"

ซ่งซอนอยกอนเลวข้างหลังพระศักยวานฉก^๑เหียนชน^๒, นางสาวตกรวงศพ^๓

พระสัถยวานและลูกชนบาง. พณพาทย์เปลี่ยนเป็นเพลงเขามาน. พระยมจ

“ปราณ,” สำนวนไตรทิตาน, เข้าโรง.)

ตอนที่ ๒

ฉาก : ทางเดินในป่าทึบ.

(สำหรับตอนต้องการให้เปลี่ยนฉากได้เร็ว ๆ, ฉะนั้นควรมีสถานหลังเขียน
เป็นป่าทึบ, ให้เห็นแปลกกับฉากตอนที่ ๑, และมานั้นเตรียมไว้พร้อมให้หย่อนลงได้
เพื่อง่ายแก่เสียบงหนิง, คงเหลือแต่กิ่งข้างนาไว้เป็นทิวละคอนออกในตอนที่ ๒
น. การเปลี่ยนฉากไม่ใช่ขี้นมาหน้าเวที, ใช้เปลี่ยนมต.)

พอเปลี่ยนฉากเสร็จแล้วและไฟสว่างขึ้นแล้ว, (พระยมจุฑา “ปราณ”
เดินออกมาจากทางขวา, นางสาววิตรีเดินตามหลัง. ถึงกลางโรงพระยมหยุด
และหันไปพุดกับนางสาววิตรี)

บทร้อง — พระยม.

() (๔๐)

๑ สาววิตรี, หยตเทอญ, เรอเคิรวมา

โดยมรรคาลำบากหนอยไม่

ขคินนางทราวมสงวนควรรลยไป

เพอจะไคกอบกักรณย

บ้ำเพญการกศลสราทพรท

สำหรับองคทรวงคยคคค

เชอพนแล้วจากปวงกรณย

อนพมทอองคพระภรรดา. ๗

คงต้องไต่ผลงามตามตำรา. ๗

๑๑ เราพอใจไต่ฟังซึ่งถ้อยคำ

ถูกไวยหารล้านวนลวันปรีชา

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ

แม่ โฉมยงประสงคชงพรโต

จะประสาธน์ตามใจเป็นแม่นมั่น

๒ ๑ ๑๑ ๑๒
เวนแตกขอขวสามน

เราไม่ให้แจ่มจนทรขดขวยการ. ๗

บทรอง — สาวิตร.

๑๑ อินชันทกขององค์พระภรรตา

เคยไ้^๒เป็นราชามหาคาล

เป็นเครื่องหรือรายทรงเศษเนตรพการ

๒ ๑ ศักรพาลชง ไชยวรรยา

ขอประทานให้พระยาศรี

พระเนตรกลีบคนคมสง่า

เพอพระองค์ไต่ทรงพระเตชฯ

ประคองพระศรียาและอคค, ๗

บทร้อง — พระยม.

() (๔๔)

๑ อันพระพรทชอบคนไซ้
 เราเต็มใจให้แก่มารดี
 อนึ่งนางไฉ่มาในคราน
 ไกลเต็มทีแล้วอนงค์จึงกลับไป ฯ

บทร้อง — สาวตรี.

() (๔๕)

๑ หม่อมฉันอยู่ไกลองค์พระภรรตา
 จะเห็นจะเห็นน้อยเมื่อยลาหามไต่
 พระภรรตาทกอยู่สภาพใด
 หม่อมฉันขออยู่ในสภาพนั้น
 อนึ่งไกลพระองค์ทรงคุณ
 เปนจอมบุญแท้งทรงทุกสิ่งสรรพ
 การคบบัณฑิตทรงทรงคุณธรรม
 ขอมมผลอนนตอันเลิศ
 เสวณากบัพประพาศิธรรม
 คอคบบัณฑิตเลกตาและแปนคร
 หม่อมฉันขอคบคบบัณฑิต
 จงสืบลลาตามเสด็จมา ฯ

บทร้อง — พระยม.

() (๔๖)

๑ ถ้อยคำทูลขอกล่าวมาน
 เป็นของคมชกวรรคศึกษา
 เสริมขตสมบุรณพณปัญญา
 แม่ของปราชญ์, ตูชาจงพอใจ
 ทุกรณญนศรสมร
 จงขอพรอกรวงเราจะให้
 เว้นเสียแต่ชั่วสามไซ้
 เธอจะขออย่างไรใดทงนั้น. ฯ

บทร้อง — สาวตรีและพระยม.

() (๔๗)

สาวตรี.

๑ พระบิดาแห่งพระสวามี
 ถูกไฟไล่ถอนนอกเขตขันธ์
 ขอประทานให้องค์พระทรงธรรม
 ไต่พลนกลับทรงราชย์เช่นเดิมมา.

พระยม.

ในไม่ช้าราชาพระองค์นั้น
 จะไต่ครองไฉศวรย์หรรษา
 ภิภุณห์หยกเทอญอย่าเดิรมา
 จะกรากกรำกายาไม่เข้าการ. ฯ

๑) อินพระองค์ทรงกำราบสัตว์น้อยใหญ่

ทรงคราห์สัทวทงมวลเมอควรกาล

มีไคพาลนอกทางอย่างใด ๆ

๕ ๑
ฉนวนเรยกเทพวโรดม

ว่าพระยมเทวราชผู้เป็นใหญ่

ขอพระองค์กรุณาแก้ไขไท

และจงไต่ทรงสถิตบคาพปวาย

๔ / ๔๔๔

กรณียกนคัมภีร์ธรรม

๐ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕
อนุควรรทาทอัสทวทวทงหลาย

คหบดีประทุมและปองราย

๕๒ ๑ ๕๓
ทรงช่วยกายวาจาอกทงใจ

ควรเมตตาปราณเป็นที่สุด

แกมบุษและสัตว์ทงน้อยใหญ่

๑
๒ ๒ ๒ ๒
แม่ศรีตรึงมาขอลูก

กยอหมยกโทษให้ตวยปราณ. ๗

๗
บทรอง — พระยม.

() (42)

๑๒๔ โคพงฉรรมสันทรหัดอนทยาย

เปรียบเหมือนพระหทัยอยู่เต็มท

โตขึ้นมาเช่นชนรณฤต

ทวเรานชอบแท้สัถิธรา

เธอจงขอพรเป็นคำรบสาม

จะประสาทให้ตามปรารถนา

เว้นเสียแต่ชีวิตพระภรรยา

ขออะไรไม่ว่าจะตามใจ. ฯ

บทร้อง — สามีตรีและพระยม.

() (๕๐)

สามีตรี.

๑ อนงค์พระบิดาของข้าบาท

เป็นพระจอมมัทธราชูรุกรณ์ครใหญ่

ทรงอำนาจราชศักดิ์อนเกรียงไกร

แต่ท่านไรโรดสยคยง

ขอไอรสแก่พระนเรนทรส

สยสกลพร้อมพรังคังประสงค์.

พระยม.

อนงค์พระชนกของอนงค์

จะมีลูกน้อยของคณนเล็กชาย

บัดนี้เราให้พรคำรบสาม

แต่นงรามเสร็จแล้วตั้งใจหมาย

จงกลับเถิดสาวคำอย่ากรำกาย

อย่าผันผายเลยหนออกก่อไป. ฯ

บทร้อง — สาวตรี.

() (๕๑)

๑ กระหม่อมฉันอยู่ข้างพระภรรตา
มรรคาคยยาวกัเตรีได้
จะขอตามเสด็จออกไป
เทพไทจงโปรดปราณ
พระองค์เป็นโอรสอาทิตย์ไสร
จึงเรียกไว้วัดยศยศ
ประสาธธรรมสมาเสมอก
จึงนามว่าธรรมราชา
อันผู้ใดทรงธรรมเที่ยงสถิต
ชนยอมอยากเป็นมิตรเป็นนักษนา
ความใจค้มจิตมากเมตตา
ย่อมแนสัถ์วันนาไว้วางใจ. ๗

บทร้อง — พระยมกับสาวตรี.

() (๕๒)

พระยม.

๑ ภัทราช่างว่านางเก๋
เรามีเคยพังกานท์ไหน
เอาเถอะแม่ประสงค์พระพรโต
เราจะให้ตั้งขอไม่รอรี
เว้นแต่ชั่วตพระสัตยวาน

สาวตรี.

ขอประทานพรเพิ่มเฉลิมศรี
คิอกระหม่อมฉันไซ้ขอใหม่
โอรสเรองฤทธองรอยคน.

พระยม.

พรนยัคประสาทให้

ลูกเธอจะภายชัยทุกแห่งหน
กลบเสียดเจตนาจนรมล
จะเคียดคั่นต่อไปทำไม.

สาวตรี.

การดำเนิรร่วมทางอย่างเปนมิตร

กับผุ้สัจธรรมยอมเป็นศรี

พระองค์เป็นยอดธรรมะจาร

หม่อมฉันนงใจตามเสด็จจร

เสวระนาขัตติยกเป็นกิจชอบ

ประกอบด้วยกุศลสโมสร

อันธรรมะจารศรีสุนท

นรากรไคพึงจงเย็นใจ.

พระยม.

วาจาเธอเป็นคตาทงหมด

มธุรสแกมธรรมอันผ่องใส

ไคพึงแล้วก่เพลินเจริญใจ

อำทราวมวยประเสริฐเลิศนารี

จงขอพรอีกเป็นคำรบห้า

อันข้าไม่ขี้मारดี
 ขงขอพรสกุประเสริฐเกิดคราน
 จะปันให้สันสมจินดา. ฯ

บทร้อง — สาวตรี.

() (๕๓)

๑ อ้าพระผู้ประสาทศรส์
 พรพิพัฒน์ประทานแก่ข้า
 ไหนจะได้สมถวิลจินดา
 แม้ไรพระภรรคาผู้ยาใจ
 ฉนนงจาทองขอประทาน
 ชวตพระสัถยวานคนชนใหม่
 คารงพระวาททลนไว้
 สมทไทเป็นธรรมราชา. ฯ

บทร้อง — พระยม.

() (๕๔)

๑ อินวาทของขานขนยง
 และข้าคงกระทำเหมือนเช่นว่า !
 (เปลื้องบ่วงจากตัวปราณ)
 นเป็นไรเทวศรไธภา
 เราขอคนภรรคาให้ทรมวย

จงปราศภัยไว้ปวงโรคาพาช

ผิวพิลาคนวลตของผ่องใส

จงร่วมรักสมัคสมานใจ

เจริญวัยงดงามสามร้อยช. ๗

(พิณพาทย์ทำเพลงเชิด. นางสาววิทวีไหวพระยมแล้วจยมีด "ปราณ"

๗ ไปทางขวา, พระยมไปทางซ้าย, ท่างหายเข้าโรง)

เรื่องตามใจท่าน

ยาคส์.

อ้ายคนขี้, คนขี้ ! ขี้ไต้ผ
 ประสบอ้ายคนขี้กลางขี้ใหญ่,
 แต่งเสื่อลายหลายสี. ดีฉันไชร
 ไต้ผมันแม่นแท็กกลางพนา:
 มันนอนเหยียดกลางแดดแผดเผาที่
 คำว่าเคราะห์เหมาศ, ขันนกหนา,
 มันพุดจากหลักแหลมแกมขลุ่ย;
 มันกเพยงกลขี้ใส่เสื่อลาย.
 ครนทูลว่า: “สยายหรืออ้ายขอ?”
 มันว่า: “อ้อนายจ้อยามักง่าย
 เรียกฉันว่าขี้กว่าเทพพรณราย
 จะให้ทรพมากมายจนมั่งมี”
 แล้วมันควักนาฬิกาจากพก,
 ยกขึ้นมาส่องดูขลุ่ยตาอนริบร,
 แล้วพุดปานนักปราชญ์ฉลาดคิ:
 “เวลานไต้ผสิบนานพิการ;
 แล้วกล่าวก่อ, “ฉันหนอเราเห็นไต้
 ว่าโลกนกลึงไปเร็วหนักหนา:
 เมื่อไม่กี่ก่อน น เก้านาฬิกา;
 พอเวลาล่วงไปอีกไม่กี่ว

ก็จะเป้นสิบเอ็จอย่าสงสัย;
 ค่อยล่องไปทีละโมงอย่าเฉลียว,
 ทุก ๆ โมงเราแก่งแน่นไต้ยว,
 ยดเคียวเคียวกัเริ่มทรุดโทรมไป
 ทุก ๆ โมงแน่นไต้ยวอย่างงา;
 ถึงนั้นนาเป้นคดีควรทรีไต่."
 พอข้าพ้งตลกเล็ดลายไ้ไซ้
 พุดจาไ้เป้นคดีเรื่องเวลา,
 ปอดคิดนชนก้องราวกับไ้
 ตลกไ้ยัธรรมช้านักหนา;
 คณิงหววเระมิลลดา
 ช่วโมงตามนาฬิกาของมนน.
 ตลกคณกหนา ! ข้าเจ้าเห่น
 เล็ดลายเป้นเล็ดคเป้นแมนมน !
 นนตลกอะไร ?

၆
၆၅.

๔
ยาคส์.

๑๒
ใจคณน

คิดเห็นว่าตกลงนมนยอกต !
 เคยอยู่ราชสำนักพศหลักแหลม,
 คติแกมดอยคำขำควรท,
 มิน่าหญิงสาวสอวงครุปร่าง

มกระมลขณญารว่างาม:
 อนสมองของมนนแห่งลม
 แม้นชนมเสียบกรัง, ทงนำถาม,
 ทงเก็บความรู้ไว้ได้มากความ
 แล้วขยายออกตามภาษามัน.
 ข้าเจ้าใคร่เป็นตลกกับเขาบ้าง !
 เสือลายนนเป็นอย่างชอบใจมัน,

เจ้า.

เราจะให้ท่านนา.

ยาคส์.

ถ้าคุณ

คิดนกระใส่แต่เสือลาย;
 แต่ขอจงพระองค์ให้อภัย
 ในถ้อยที่ข้ากล่าวถวนทั้งหลาย
 แดลงคำเปรียบเปรยเสียปไราย,
 อย่างมุ่งหมายเอาผิดคิโกธธา.
 ขอขามเสีรภาพอกุม
 เท่ากับลม, เข้าใครตามใจข้า;
 ตลกหลวงต้องเป็นเช่นนั้นนา;
 และผู้ที่ถูกข้ากล่าวแคะไค้
 ของหัวเรายังกว่าข้าแวน
 คนเป็นเพื่อเหตุผลไหน ?

อันว่าเหตุอันเห็นได้
 ง่ายเท่าทางเคียวไปสู่เขาวัว:
 ผู้ใดถูกตลกกล่าวเย้ยหยัน,
 ถึงเจ็บคนแม่โกรธโฉดฉันท:
 อันความเขลาของปราชญ์ปรากฏชัด
 ฉันทแม่เมื่อตลกขำเลียดดา.
 ขอเสียดลายสรวมได้; ให้ชาน
 ใตพาทั้ง ๆ, ถึงนั้นข้า
 รัชะล้างไสโครกในโลกนา,
 ถ้ามัยอมกีนยาของข้าไชร.

เจ้า.

อันว่ากิจท่านคิดเราพอท่าย.

ยาคส์.

คงไม่ทำกรรมร้ายอย่างไรได้.

เจ้า.

ท่านหรือคงลวงละลายทำบาปใหญ่
 และมุ่งใจติยาปให้เราฟัง.

ตัวท่านไชรเคยไคเป็นนักเลง
 ชั่วร้ายเองปานสัตว์กำลังขลัง;

และข่มข่มมอมโรคพระรุงพระรัง
 อันน่าซงซงตนหาไล่ตน,

จะมาคายหมายคำคนเราทั่ว.

ยาคส์.

ใครร้อนตัวยามชานวายน

ถึงความชั่วทั่วไปในสากล ?

ทุกแห่งหนความชั่วทั่วไป.

ไหลออกตามสายชลจนสาคร

ระอาอันลกลดลงหรือมิใช่ ?

ข้ามิได้หยาบหยามออกนามใคร;

ยามข้าใช้วิณินและนินทา,

ว่านางในจันฉิมมีทรพย

ซึ่งรับจากผู้ต่าง ๆ หนึ่ง;

ใครจะออกมารับเอาว่าเราคำ

เมื่อรู้ว่าเพื่อนบ้านก่ป่านกัน ?

และชายใดไร้สติปัญญาเขา

จะชี้เอาว่าเลวเพราะภินัน

ที่เคียนเขาหรือไหน; ใจสำคัญ

ว่าภินันเสกแต่รังแกถึงนินทา,

ก็เท่ากันทำคนให้ควรถิ;

ฉนั้นดีควรหรือจะโทษข้า ?

แล้วอย่างไร ? เป็นไหน ? โปรดชี้มา

ว่าท่านประมุขเขาอย่างไร:

ถ้าคำพูดถูกจริงทุกสิ่งสรรพ,

ก็เขานินทาคน, โทษใครได้;

แม่มิจริงเช่นชาว่าเขาไซ้,
อันถ้อยคำใด ๆ ที่กล่าวมา
ก็เหมือนฝูงห่านไพร, ใครจะปอง
เป็นเจ้าของมันได้ไหนหนา ?
แต่ใครเดินกลุ่มล่อชู้มา ?

ออร์ลันโด ออก, ชักดาพลอดัดมือมา.

ออร์. หยูกินก่อน, ฟังขานพาท

ยาคส์. ข้ายังไม่ได้กินเลยสักหน่อย.

ออร์. แก่ต้องคอยจนกว่าตัวกิน
จะได้รบสเบียงเพียงพอก.

ยาคส์. ไก่ทวนเป็นไก่นิคใด ?

เจ้า. เจ้าหาญกล้าเพราะว่าแสนยากเข็ญ,
หรือว่าเป็นคนพาลสันดานไพร

ไม่รู้จักมรรยาทจึงอาจใจ
มาพบไรกริยาทำคนดี ?

ออร์. อนาคันของท่านนन्हเลอะเหมาะ:

เพราะความยากสาหัสจิตเต็มท,
ซาจึงไรกริยาทำคนดี;
แต่ขานกานะในอารา

และเป็นผู้มีสกุลมุลสชาติ.

แต่หยดก่อน: ใครยังอาภินิหาร
 ก่อนที่ข้าได้ล้มเจตนา,
 จะต้องวายชีวาโดยฉับไว.
 แก่ไม่ยอมฟังคำร้ายอย่างมิตร
 ฉนั้นจะรอดชีวิตอย่างไรได้?

ยาคส์.

เจ้า.

จงบอกว่าปราณาสังอันใด?
 กิริยางามไฉรอาภิงคย
 ให้เรานึกต่อตัวท่าน,
 ดึกกว่าทำรุกรานมาหาญหัก.

ออร.

เจ้า.

ออร.

ดูข้าไร้อาหารและหิวนัก,
 ขอขาสักมอหนึ่งจะขอบใจ.
 นิ่งลงกิน, ยินคตอกรับทาน.
 ท่านพูดหวาน, ข้าผัดทานน้อยไม่;
 ข้านกว่าในป่าแห่งนี้ไฉร
 จะมีแต่ชาวไพร่พวกพาลา;
 ข้างแจ้งแสงทำขงตงขู.
 ท่านอยู่กลางคองพงพฤษา,
 และนอนใต้ต้นไม้ร่มฉายา,
 ปล่อยเวลาคล้อยเคลอนเลอนเลยไป;
 แม้ได้เคยอยู่สราญในบ้านช่อง,

เคยไต่ย่นระฆังทองในวัดใหญ่,
 เคยกินเลี้ยงกับสหายสหายใจ
 อึกเคยไต่เช็ดน้ำจากดวงตา,
 ทรงรูกองสรวลผู้คุ้นเคย,
 ings ไปตรึงคำวอนอ่อนของข้า
 แทนถ้อยคำคงคงอหังการ;
 ทงนชาเกยคาพท้วยอายุใจ

เจ้า.

จริงอยู่เราเคยสรวลในบ้านช่อง,
 เคยไต่ย่นระฆังทองในวัดใหญ่,
 เคยกินเลี้ยงกับสหายสหายใจ,
 เคยร้องไห้เพราะสัสมเพชเวทนา;
 ฉนั้นเชิญนั่งลง, เราจงจิต
 ให้ท่านเป็นเช่นมิตรอย่างงั้น,
 สิ่งใดท่านประสงค์จึงกล่าวมา,
 เราจะหามาให้ทั้งใจปอง.

ออร.

ถ้าคุณน้าของรอกอย
 ออกสักหน่อย, ขานจาตอง
 ประพฤติเช่นมฤคศีรของรอง,
 ต้องไปหาลูกน้อยผู้กลอยใจ.
 มีดาเจ้าชราหน้าสลด,

สู้รตามเข้ามาป่าใหญ่
 เพราะความรักสู้รตสอใจ:
 ขอท่านสู้รมีจิตคิดเมตตา.
 กว่าตาเฝ้าทัพลคนนสู้ร
 จะไต่กินอิมหน้าสำราญ, ข้า
 ไม่ขอรับสิ่งใด.

เจ้า.

รีบไปพา

ตัวตาเฝ้าเอามา ณ ทน,
 และจนกว่าเพื่อนยาจะมาสู้ร
 เราจะไต่กินเลย ณ ทน.

ออร์.

ข้าเจ้าขอขอบใจที่ไม่ตร;
 ท่านจงสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป ! (เข้าโรง)

เจ้า.

เห็นไหมเล่าพวกเราเหล่าสหาย,
 จะเคราะห์ร้ายแต่เราหาไม่:
 ที่ในโรงละครโลกนสู้ร
 มีเรื่องสลตใจอยู่มากครัน.

ยาคส์.

ทั้งโลกเปรียบเหมือนโรงละครใหญ่,
 ชายหญิงสู้รเปรียบตัวละครนั้น:
 ต่างมียามเข้าออกอยู่เหมือนกัน;
 คนหนึ่งนยอมเล่นตัวนานา,

คอแบ่งเป็นเจ็ดปางอย่างนั้ไซร.
 หงถุกอ้อนนอนให้อยู่จำ ๆ
 ในวงแขนพลึงกล่อมเกลียงมา,
 จนกว่าจะสามารถอาลัยงคน.
 สองคอเต็กนกเรียนแรกเขียนอ่าน,
 ถอยข้ามผ่านไพลางทางพรำข่น,
 หน้าแล้งมแจ่มปานพระสุริยน,
 ไปโรงเรียนชอยกลราวหอยคลาน.
 สามคอหนุ่มรักสมรเฝ้าถอนใจ
 ราวเทาไฟที่เพลิงเร้าเริงผลาญ,
 แต่งเพลงยาวชมขงเจ้านงควาญ.
 สั้ทหาร, เลี้ยงตงตงตงไป,
 และหนดเคราคล้ายเลื้อ, เหลือจะรัก
 เกยรตคักต, มกวิวาทปรากเข้าไต้
 ถลันหาเกยรตคักแม่ทใน
 ปากขุ่นใหญ่ไม่พรนทวนวิญญา.
 หัวลูกขุ่นใหญ่ไก่อเต็มพุง X
 จนทองตุงทวอวนทวนนกหนา,
 ทาขม่ง, หนดเคราเข้าตำรา,
 ขำนาญในกตีกาประเพณี.

๑๒ ออรัณโศ กลับออกมา, พร้อมด้วยอะคัม.

เราบันทึก. จงวางภาระเจ้า,
และให้เขากินหน้าสำราญได้.

ข้าขอขอบใจแทนเพื่อนฝูงเจ้า! ชร.

๓ ๒ ๒ ๑ ๒
 ทแล้วนาย, ซาหายใจมิใครทน.

เชิญกนกอน: เราไ้ช้รย้งไ้ถาม
ถึงขอความทุกขโคกวิโยคศลย.

จงกินผลางฟงลำซั้วราพรณ.
ร้องไปพลันเกิดหนอพอเพลินใจ.

ถ้ำ.

อา.

๑ อ้าลมหนาวพักอ้าวไม่ร้ายสู้
ความชั่วอกะตัญญูของคนไต่;
ถึงพดของกายเย็นไม่เป็นไร
เพราะมีไต่เคยเห็นเป็นเพื่อนกัน.

โอเจ้าพุ่มพฤษภาสง่าศรี,
ในโลกนสหายไม่มีทจริงใจ;

ลุ่มหลงพรวงโย,
รักหน่ายคลายไป

อย่าไต่เป็นห่วงอกเลยเอ๋ย.

๒ นาพาหนาร้าวออกฟกไม่เหมือน
ขงแคนเพื่อนลมคุณทุกดังสรวพ;
ถึงพาตานาแข่งแกร่งฉนน,
ไม่เย็นทนเทียบเพื่อนทลมนมตร.

โอมีงไม้ใบพุ่มชะอุมเขียว,
เจ็บจริงเจ็บเพราะเพื่อนไม่นำภา;
เลี้ยแรงรักเป็นนักษนา,
รักร้างห่างระอา,
จะมาเป็นห่วงเขาใยเอ๋ย.

เจ้า.

ถ้าแม่เธอเป็นลูกเซอร์โรลันด์.
 เช่นกระซิบบอกฉันกันไซ้,
 ทิ้งปร่างของบิดาข้าไว้
 ก็เห็นโคเธอแมนยาคาครน.
 เรายนครบเจ้า. เรานฤ
 คอทวเจานครมรกม
 ในบิดาของเธอ: เธอฉัน
 จงผายผันสู่อาทส้านก,
 และแกล้งประวักท้อให้เรา.
 ส่วนตาเถาเราชอบขบใจหนัก
 ทักคุดทอลูกสหายรัก,
 ขอรักก่อนรบเช่นกษณาย.
 จงช่วยกันพยงแก้มแก่เถา.
 มาเถิดเจ้าลูกเพื่อนเหมือนสหาย,
 ขอให้ข้าพวงเรองทงคราย
 ถ้วนทงหลายจงเล่าให้เข้าใจ.

(พากันเข้าโรง.)

องค์การถ่ายเอกสาร

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ตรัสภา
นายกำจร สัตถกุล ผู้พิมพ์และโฆษณา

๒๑ กรกฎาคม ๒๔๙๕